

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3249/2021. (VI. 11.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1602
3250/2021. (VI. 11.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1608
3251/2021. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1614
3252/2021. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1618
3253/2021. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1622
3254/2021. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1626
3255/2021. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1630
3256/2021. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1633
3257/2021. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1637
3258/2021. (VI. 11.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	1641

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3249/2021. (VI. 11.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 25.Bv.3815/2018/16. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 21.Bpkf.9518/2019/2. számú végzése alap-törvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Fahidi Gergely ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy a következőképpen foglalható össze: az indítványozó fogvatartottként, védője útján alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. január 12. napján kártalanítási kérelmet nyújtott be az illetékes büntetés-végrehajtási intézetnél, 2009. június 16-tól 2015. augusztus 11. napjáig tartó időszak tekintetében. Kérelmében többek között hivatkozott a jogszabályban előírt élettér hiányára, valamint az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülményekre.
- [3] Az indítványozó jogi képviselőjén keresztül korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is nyújtott be kérelmet 2015. július 6. napján, amelyet nyilvántartásba vettek, majd 2017. december 7. napján elfogadhatatlanná nyilvánítottak.
- [4] 1.2. A Fővárosi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelmet részben alaposnak találta és a fogvatartott részére a 2013. augusztus 1. napja és 2015. augusztus 10. napja közötti 740 nap szabadságvesztésben töltött időszak tekintetében 643 nap után 840 000 forint kártalanítást állapított meg az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények által előidézett sérelem miatt.
- [5] Az eljáró bíróság a 2009. június 16. napja és 2013. július 31. napja közötti időszak tekintetében a kártalanítási kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [6] Az elsőfokú végzés azzal indokolta a döntésének elutasító részét, hogy a jogsértő elhelyezési körülmények 2013. augusztus 1. napja és 2013. szeptember 12. napja közti időszakban több mint 30 napon keresztül biztosítva voltak, erre tekintettel a jogsértő helyzet megszűnt.
- [7] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó fogvatartási körülmények miatt az EJEB-hez intézett kérelmét 2015. július 6. napján nyújtotta be. Mindez pedig – az elsőfokú bíróság indokolása szerint – a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. § (4) bekezdésének utolsó mondata értelmező rendelkezésének alkalmazásával azt jelenti, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b*) pontjának értelmében a 2013. augusztus

1. napját megelőző időszakra kártalanítási igény nem nyújtható be, mivel a jogsértés megszűnése és az EJEB-hez benyújtott kérelem benyújtása között több mint hat hónap telt el.

- [8] 1.3. Az indítványozó védőjén keresztül élt fellebbezéssel, amelyben kérték a kérelmezett alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekkel érintett teljes időszak érdemi elbírálását.
- [9] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 21.Bpkf.9518/2019/2. számú végzésével az elsőfokú döntést helybenhagyta.
- [10] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Fővárosi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 25.Bv.3815/2018/16. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 21.Bpkf.9518/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, E) cikk (1) bekezdését, I. cikkét, II. cikkét és a III. cikk (1) bekezdését.
- [11] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó kifejtette, hogy a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) által bevezetett ideiglenes rendelkezések értelmezése során az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták a törvény és a jogalkotó célját, ezáltal nincs összhang az Alaptörvény és a támadott végzések között. Az indítványozó szerint ezen rendelkezéseknek az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikkében foglalt kínzás és embertelen bánásmód megsértését kellene kompenzálnia, a bíróságok téves jogértelmezése folytán viszont nem jut érvényre a jogalkotó akarata, a Bv. tv. preambulumban foglalt alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás intézménye.
- [12] Az indítványozó kifogásolta, hogy utólagosan kialakult és a jogértelmezéssel szembemenő joggyakorlat miatt sok kártalanítási kérelmet elutasítanak, amely az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jobbiztonságot veszélyeztet. Az eljáró bíróságok jogértelmezése azáltal, hogy kérelmét 2009. július 16. napja és 2013. július 31. napja közötti időszak tekintetében érdemi vizsgálat nélkül elutasították, a jogszabály hatálybalépését megelőző időre támasztottak az indítványozóval szemben olyan kötelezettséget, amelyeknek nem tehetett eleget, mert a vonatkozó időszakban az igényérvényesítésre előírt jogvesztő határidő nem volt hatályban. Az ezzel kapcsolatos Mód. tv. által beiktatott átmeneti rendelkezések egységesen 2017. január 1. napjától léptek hatályba. Az indítványozó szerint ez a jogalkalmazás tehát téves és a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütközik. Álláspontjának alátámasztásaként utalt az indítványozó az Alkotmánybíróság jelen üggyel kapcsolatosan releváns, korábbi gyakorlatára.

II.

- [13] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„E) cikk (1) Magyarország az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedése érdekében közreműködik az európai egység megteremtésében.”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„III. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[14] 2. A Bv. tv. ügyben érintett rendelkezései:

„10/A. § (1) Kártalanítás jár az elítéltnak vagy az egyéb jogcímen fogvatartottnak a fogvatartása során a jogszabályban előírt élettér biztosításának hiánya és az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, a kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülmény, különösen az illemhely elkülönítésének a hiánya, a nem megfelelő szellőztetés, világítás, fűtés vagy rovarirtás (a továbbiakban együtt: alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények) által előidézett sérelem miatt. A kártalanítás minden egyes, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között eltöltött nap után jár. A kártalanítás megfizetésére az állam köteles.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott jogcímen további kártérítésnek vagy sérelemdíjnak helye nincs, de az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott jogosult az ezt meghaladó igényét polgári bíróság előtt érvényesíteni.

(3) A kártalanítás egy napra eső összege legalább ezerkettőszáz forint, de legfeljebb ezerhatszáz forint.

(4) A kártalanítás iránti igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. E határidő elmulasztása jogvesztő. E bekezdés alkalmazásában nem tekinthető az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének, ha e körülmény fennállása rövid időtartamra, de legfeljebb harminc napra megszakad azért, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt.”

„436. § (10) E törvénynek a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény 22. §-ával megállapított 10/A. § szerinti kártalanítási igény benyújtására az az elítélt és egyéb jogcímen fogvatartott is jogosult,

a) akinek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül szűnt meg,

b) aki az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEH-hez nyújtott be kérelmet, ha a kérelmet az EJEH a módosítás hatálybalépésének napjáig nyilvántartásba vette, kivéve, ha a fogvatartott az EJEH-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több mint hat hónap telt el.

(11) A (10) bekezdés esetén a 10/A. § (4) bekezdésben meghatározott jogvesztő határidő e rendelkezés hatálybalépésének napjával kezdődik. [...]”

III.

[15] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.

[16] 1.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőn belül terjesztette elő.

[17] Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozók jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megfelelő indokolást is tartalmaz. Ezenkívül megjelöli a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.

[18] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az Alaptörvény E cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság alkotmányos követelménye nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított és védett alapjogának, így e rendelkezésre alkotmányjogi panasz nem alapítható.

- [19] 1.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 27. §-ában, valamint az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket az alkotmányjogi panasz kimeríti-e.
- [20] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyekben – elítéltként – kártalanítás megállapítása iránti kérelme alapján indult eljárásban vett részt. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozatokkal szemben további jogorvoslati lehetőség nem állt fenn.
- [21] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [22] Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszban a visszaható hatályú jogalkalmazás sérelmével összefüggésben állított alapjogi sérelem a bírói döntést érdemben befolyásolhatta, ami felveti a bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét.
- [23] 2. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [24] Az indítvány megalapozott.
- [25] 1. Az Alkotmánybíróság korábban – hasonló ügyben eljárva – megállapította, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt igénybe vehető kártalanítás lehetőségét a Mód. tv. teremtette meg, a Bv. tv. szabályainak kiegészítésével. A rendelkezések 2017. január 1. napjától léptek hatályba, ezt követően lehet tehát kártalanítási igényt előterjeszteni (lásd: 3154/2019. (VII. 3.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [27], [28]).
- [26] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Bv. tv. 10/A. §-a 2021. január 1. napján hatályát veszítette, jelen ügyben azonban még kétségtelenül irányadó volt. A – támadott végzések meghozatalakor hatályos – leglényegesebb szabályok értelmében kártalanítás iránti igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek, a határidő elmulasztása jogvesztő. Nem tekinthető az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének, ha e körülmény fennállása rövid időtartamra, de legfeljebb harminc napra megszakad azért, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt [Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdés]. Ebből az is következik, hogy a kártalanítási igény megállapítása szempontjából – az ismertetett rendelkezés tekintetében – az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének minősül, ha az több mint harminc nap időtartamra azért szakad meg, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt számára. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban azonban azt is hangsúlyozta, hogy a rendelkezés természetesen nem azt jelenti, hogy a kártalanítási igényt a megelőző időszakra ne érvényesíthetné az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott. Az értelmező rendelkezés csupán annyit mond, hogy amennyiben a fogvatartás során harminc napot meghaladó időszakra olyan körülmények között volt az érintett elhelyezve, hogy a jogszabályban előírt élettér biztosítása következtében nem sérültek az alapvető jogai, akkor az azt megelőző időszakra vonatkozó kártalanítási igény érvényesítésére biztosított hat hónapos jogvesztő határidő ettől az időponttól veszi kezdetét, a további fogvatartás időtartamától és az elhelyezési körülmények további alakulásától függetlenül (lásd: Abh., Indokolás [29]–[31]).
- [27] Az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozta, hogy a jogalkotó a Bv. tv. átmeneti rendelkezéseinek Mód. tv. általi – a támadott végzés meghozatalakor hatályos – kiegészítésével a kártalanítási igény lehetőségét kiterjesztette azokra az elítéltekre, illetve az egyéb jogcímen fogvatartottakra is, akiknek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő korábban bekövetkező sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül megszűnt, vagy akik az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB-hez nyújtottak be kérelmet, ha a kérelmet az EJEB a módosítás hatálybalépésének napjáig nyilvántartásba vette, kivéve, ha a fogvatartott az EJEB-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több mint hat hónap telt el. E különleges esetekre a kártalanítás általános szabályaihoz képest bizonyos körben – értelemszerűen – eltérő rendelkezések megállapítására volt szükség, így a jogalkotó egyértelművé tette, hogy utóbbi esetkörben az igény benyújtására nyitva álló jogvesztő határidő

egységesen a módosítás hatálybalépésének időpontjától, azaz 2017. január 1. napjától kezdődik (lásd: Abh., Indokolás [33]).

- [28] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok végzései – más alaptörvényi rendelkezések mellett – sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, mivel a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköznek annak következtében, hogy a bíróságok olyan követelményeket állítottak az indítványozó jogainak érvényesítéséhez, amelynek megfelelni nem tudott, hiszen a bírósági döntésekben felhívott és terhére értékelt, az igényérvényesítésre előírt jogvesztő határidő a vizsgált időszakban még nem is létezett, nem volt hatályban. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság mindenekelőtt a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmával kapcsolatos gyakorlatát vázolja fel.
- [29] 2.1. Az Alkotmánybíróság korábban rögzítette, hogy az *ad malam partem* visszaható hatály tilalma elsősorban a normaalkotással szemben megfogalmazott elvárás, hiszen a jogbiztonság elvéből vezethető le a visszaható hatályú jogalkotás tilalma is, amelynek magját a jogalkotási törvényben is megfogalmazott azon tilalom adja, mely szerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság megállapította azonban azt is, hogy alaptörvény-ellenesség nemcsak a jogalkotással, hanem a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben is felvethető, ha a jogviszony vagy a jogvita létrejöttékor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálnak el egy ügyet {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [30] 2.2. Az Alkotmánybíróság korábban – az Abh.-ban – kifejtette, hogy a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdés utolsó mondata nyilvánvalóan az új kártalanítási jogintézmény hatálybalépését – azaz 2017. január 1. napját – követően előforduló megszakadási körülmények tekintetében alkalmazandó. Ez a jogszabály szövegéből is egyértelműen következik, hiszen az értelmező rendelkezés alkalmazási körét egyértelműen a 10/A. § (4) bekezdés – a rendelkezés szóhasználata szerint: „[e] bekezdés” – vonatkozásában állapítja meg. A Bv. tv. – jelen ügy indítványozója is – irányadó átmeneti szabályai, így a 436. § (10) és (11) bekezdései azonban nem tartalmazzák a fenti, megszakadásra vonatkozó előírást, sőt kifejezetten rögzítik, hogy a jogvesztő határidő 2017. január 1. napjától indul. Magától értetődő ugyanis, hogy a fentiekben említett időszakban még nem is létező jogintézmény vonatkozásában előírt kötelezettség (igényérvényesítési határidő) betartása fogalmilag kizárt a jogintézmény hatálybalépését megelőzően. Amennyiben tehát az eljáró bíróság a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával dönt a kérelmező számára hátrányosan a kártalanítási igényről, abban az esetben ezzel a jogértelmezéssel megsérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát (lásd: Abh., Indokolás [37]–[39]).
- [31] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jelen ügy vonatkozásában 2009. június 16. napjától 2015. augusztus 11. napjáig tartózkodott büntetés-végrehajtási intézetben és kérelmet nyújtott be az EJB-hez 2015. július 6. napján, amelyet nyilvántartásba vettek. Az indítványozó a Bv. tv. szerinti kártalanítási kérelmét 2017. január 12. napján – tehát a Bv. tv. 436. § (11) bekezdésében előírt határidőn belül – nyújtotta be. Az eljáró bíróságok a fentiekben ismertetett fogvatartási időszakból a 2013. augusztus 1. napját megelőző időre nem tartották megállapíthatónak a kártalanítást, mivel 2013. augusztus 1. napja és 2013. szeptember 12. napja közti időintervallumban – több mint 30 napig – megszűntek a jogsértő elhelyezési körülmények.
- [32] Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a bíróságok a kifogásolt döntéseikben egyértelműen az ügy elbírálása idején hatályban volt Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésének utolsó mondatában található értelmező rendelkezést alkalmazva döntöttek az ismertetett módon, annak ellenére, hogy – amint ezt az Alkotmánybíróság korábban megállapította – a szóban forgó értelmező rendelkezés nyilvánvalóan az új kártalanítási jogintézmény hatálybalépését – azaz 2017. január 1. napját – követően előforduló megszakadási körülmények tekintetében alkalmazandó (vesd össze: Abh., Indokolás [37]).
- [33] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az eljáró bíróságok – az átmeneti rendelkezéseket figyelmen kívül hagyva – a Bv. tv. 10. § (4) bekezdésének alkalmazásával olyan körülményt értékeltek az indítványozó terhére, amelyet 2017. január 1. napját megelőzően nem ismerhetett, annak eleget

nem tehetett. Az eljáró bíróságok említett jogértelmezése tehát a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről és ezzel megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.

- [34] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fővárosi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 25.Bv.3815/2018/16. számú és a Fővárosi Törvényszék 21.Bpkf.9518/2019/2. számú, az alkotmányjogi panaszban megsemmisíteni kért végzéseikben az eljáró bíróságok az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményező jogértelmezést fejtettek ki, ezért az említett végzéseket megsemmisítette.
- [35] Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az ügyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét megállapította – állandó gyakorlatának megfelelően – a támadott bírói döntések alkotmányosságát az Alaptörvény további, sérülni vélt rendelkezéseivel összefüggésben nem vizsgálta.
- [36] 6. Az Alkotmánybíróság mindezekkel együtt hangsúlyozza, hogy jelen döntése nem eredményezi azt, hogy az ismételt eljárás során minden sérelmesnek vélt körülmények között töltött fogvatartási napra helyt kell adni az indítványozó kártalanítási kérelmének. Jelen döntés következménye ugyanis csupán annyi, hogy a jogállamiság követelményének megfelelően a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmának betartásával az indítványozó által sérelmesnek vélt fogvatartási időszakot a fentebb leírtaknak ismeretében kell vizsgálni, az Alaptörvény és az irányadó alkotmánybírósági gyakorlat alapján.

Budapest, 2021. június 1.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1698/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3250/2021. (VI. 11.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 28.Bv.461/2017/19. számú végzése és a Székesfehérvári Törvényszék 7.Bpkf.83/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Karsai Dániel András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
 - [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó fogvatartása körülményei miatt 2017. március 6. napján kártalanítás iránt kérelmet nyújtott be a Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézetnél, alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekre hivatkozva. A sérelmesnek vélt időszakot kérelmében 2013. január 21. napjától 2015. szeptember 20. napjáig, a szabadulásának időpontjáig jelölte meg. Kérelmével együtt arról is nyilatkozott, hogy az alapvető jogait sértő elhelyezési körülmények miatt az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB) is terjesztett elő kérelmet, amelyet az EJEB nyilvántartásba is vett.
 - [3] 1.2. A Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 28.Bv.461/2017/19. számú elsőfokú végzésében az indítványozó kérelmét 2013. január 21. napja és 2015. április 29. napja közötti fogvatartási időre érdemi vizsgálat nélkül elutasította, az azt követő időszak tekintetében elutasította. Az elsőfokú végzés azzal indokolta a 2015. április 29. napjáig tartó fogvatartási időszakot érintő érdemi vizsgálat nélküli elutasító döntését, hogy a jogsértő elhelyezési körülmények 2015. április 30. napjától megszűntek, valamint 2015. április 30. és 2015. szeptember 20. napja között 30 napot meghaladóan megszakadtak, arra figyelemmel, hogy ebben az időintervallumban biztosítva volt a minimális mozgástér az indítványozó számára harminc napot meghaladóan. Az elsőfokú bíróság azt is megállapította, hogy az indítványozó a fogvatartási körülmények miatt 2015. december 21. napján nyújtott be kérelmet az EJEB-hez. Mindez pedig – az elsőfokú bíróság indokolása szerint – a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. § (4) bekezdésének utolsó mondata értelmező rendelkezésének alkalmazásával azt jelenti, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b*) pontjának értelmében a 2015. április 30. napját megelőző időszakra kártalanítási igény nem nyújtható be, mivel a jogsértés megszűnése és az EJEB-hez benyújtott kérelem benyújtása között több mint hat hónap telt el.
 - [4] A 2015. április 30. napját követő időszakkal kapcsolatosan az eljáró bíróság kifejtette, hogy az igény nem megalapozott, ugyanis ebben az időben a büntetés-végrehajtási intézet folyamatosan biztosította a megfelelő életteret a fogvatartott számára, jogsérelem nem érte, ezért a kérelem ezen részét elutasította.
 - [5] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 7.Bpkf.83/2019/2. számú végzésével helybenhagyta az elsőfokú bíróság ismertetett végzését.
- [6] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó álláspontja szerint a bírósági végzésekben kifejtett jogértelmezés, amelynek következtében az említett időszak tekintetében érdemi vizsgálat nélkül elutasították a kérelmét, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, a III. cikk (1) bekezdésében rögzített embertelen bánásmód tilalmát, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes bírósági eljárásához való jogát sérti.

- [7] 2.1. Az indítványozó a jogállamiság sérelmét abban látta, hogy az eljáró bíróságok a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköző jogértelmezést fejtettek ki az ügyben, ugyanis a jogalkotó a Bv. tv. 436. § (11) bekezdésében egyértelművé tette, hogy a bíróságok által végzéseikben felhívott Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésében meghatározott határidőt és ahhoz kapcsolódó értelmező rendelkezést csak a jogszabály hatálybalépésétől lehet alkalmazni. Azzal tehát, hogy az eljáró bíróságok az említett rendelkezést jogszabály hatálybalépését megelőző fogvatartási időszak tekintetében is alkalmazták, visszaható jelleggel olyan követelményt állítottak a jogérvényesítésre, amelynek megfelelni utólag már nem lehet.
- [8] 2.2. Az embertelen bánásmód tilalmának a sérelmével kapcsolatban az indítványozó kifejtette, hogy az eljáró bíróságok az érdemben nem vizsgált időszak tekintetében kizárólag a jogszabályban meghatározott mozgásteret figyelembe véve állapították meg az alapjogokat sértő körülmények hiányát, nem vizsgálták az egyéb, szintén az embertelen bánásmód körében relevanciával bíró körülményeket, úgy mint a higiéniai körülményeket, rovarok jelenlétét, az étel minőségét, vagy a szabad levegőn tartózkodás lehetőségét. Mindezzel pedig az indítványozót – ezen időszak vonatkozásában – megfosztották a kompenzációtól.
- [9] 2.3. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának megsértésébe körében azzal érvelt, hogy a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköző jogértelmezés egyúttal az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is sérti, hiszen az indítványozó nem tudta a múltban a magatartását egy olyan szabályhoz igazítani, ami akkor még nem is létezett. Ezenkívül e körben hivatkozott az indítványozó arra is, hogy az eljárt bíróságok indokolási kötelezettségüket sem teljesítették megfelelően, illetve sérült a hatékony bírói jogvédelem követelménye is. Utóbbival kapcsolatban kifejtette, hogy a Bv. tv. helyes – Alaptörvénnyel összhangban álló – értelmezése szerint, ha volt is olyan időszak az indítványozó fogvatartása során, amikor valóban nem sérültek az alapjogai, abban az esetben erre az időszakra nem volt jogosult kártalanításra, de önmagában ez a körülmény nem zárhatja ki a teljes fogvatartási időszak vizsgálatát, hasonlóan ahhoz, ahogy ez jelen ügyben is történt. Ráadásul az alapvető jogokat sértő körülmények hiányát csak érdemi vizsgálattal lett volna lehetősége megállapítani az eljáró bíróságoknak, és ezt részletesen indokolniuk kellett volna.
- [10] Az indítványozó álláspontjának és sérelmeinek alátámasztásául hivatkozott az ügyéhez kapcsolódóan releváns több korábbi alkotmánybírói döntésre, valamint az EJEB esetjogára is.
- [11] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte a Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 28.Bv.461/2017/19. számú végzése és a Székesfehérvári Törvényszék 7.Bpkf.83/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

II.

- [12] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„III. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [13] 2. A Bv. tv. ügyben érintett rendelkezései:

„10/A. § (1) Kártalanítás jár az elítéltnak vagy az egyéb jogcímen fogvatartottnak a fogvatartása során a jogszabályban előírt élettér biztosításának hiánya és az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, a kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülmény, különösen az illemhely elkülönítésének a hiánya, a nem megfelelő szellőztetés, világítás, fűtés vagy rovarirtás (a továbbiakban együtt: alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények) által előidézett sérelem miatt. A kártalanítás minden egyes, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között eltöltött nap után jár. A kártalanítás megfizetésére az állam köteles.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott jogcímen további kártérítésnek vagy sérelemdíjnak helye nincs, de az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott jogosult az ezt meghaladó igényét polgári bíróság előtt érvényesíteni.

(3) A kártalanítás egy napra eső összege legalább ezerkettőszáz forint, de legfeljebb ezerhatszáz forint.

(4) A kártalanítás iránti igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. E határidő elmulasztása jogvesztő. E bekezdés alkalmazásában nem tekinthető az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének, ha e körülmény fennállása rövid időtartamra, de legfeljebb harminc napra megszakad azért, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt.”

„436. § (10) E törvénynek a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény 22. §-ával megállapított 10/A. § szerinti kártalanítási igény benyújtására az az elítélt és egyéb jogcímen fogvatartott is jogosult,

a) akinek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül szűnt meg,

b) aki az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEH-hez nyújtott be kérelmet, ha a kérelmet az EJEH a módosítás hatálybalépésének napjáig nyilvántartásba vette, kivéve, ha a fogvatartott az EJEH-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több mint hat hónap telt el.

(11) A (10) bekezdés esetén a 10/A. § (4) bekezdésben meghatározott jogvesztő határidő e rendelkezés hatálybalépésének napjával kezdődik. [...]”

III.

- [14] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [15] 1.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőn belül terjesztette elő.
- [16] Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozók jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megfelelő indokolást is tartalmaz. Ezenkívül megjelöli a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [17] 1.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 27. §-ában, valamint az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket az alkotmányjogi panasz kimeríti-e.
- [18] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyekben – elítéltként – kártalanítás megállapítása iránti kérelme alapján indult eljárásban vett részt. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozatokkal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [19] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [20] Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszban a visszaható hatályú jogalkalmazás sérelmével összefüggésben állított alapjogi sérelem a bírói döntést érdemben befolyásolhatta, ami felveti a bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét.
- [21] 2. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [22] Az indítvány megalapozott.
- [23] 1. Az Alkotmánybíróság korábban – hasonló ügyben eljárva – megállapította, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt igénybe vehető kártalanítás lehetőségét a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) teremtette meg, a Bv. tv. szabályainak kiegészítésével. A rendelkezések 2017. január 1. napjától léptek hatályba, ezt követően lehet tehát kártalanítási igényt előterjeszteni [lásd: 3154/2019. (VII. 3.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [27], [28]].
- [24] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Bv. tv. 10/A. §-a 2021. január 1. napján hatályát veszítette, jelen ügyben azonban még kétségtelenül irányadó volt. A – támadott végzések meghozatalakor hatályos – leglényegesebb szabályok értelmében kártalanítás iránti igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek, a határidő elmulasztása jogvesztő. Nem tekinthető az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének, ha e körülmény fennállása rövid időtartamra, de legfeljebb harminc napra megszakad azért, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt [Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdés]. Ebből az is következik, hogy a kártalanítási igény megállapítása szempontjából – az ismertetett rendelkezés tekintetében – az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének minősül, ha az több mint harminc nap időtartamra azért szakad meg, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt számára. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban azonban azt is hangsúlyozta, hogy a rendelkezés természetesen nem azt jelenti, hogy a kártalanítási igényt a megelőző időszakra ne érvényesíthetné az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott. Az értelmező rendelkezés csupán annyit mond, hogy amennyiben a fogvatartás során harminc napot meghaladó időszakra olyan körülmények között volt az érintett elhelyezve, hogy a jogszabályban előírt élettér biztosítása következtében nem sérültek az alapvető jogai, akkor az azt megelőző időszakra vonatkozó kártalanítási igény érvényesítésére biztosított hat hónapos jogvesztő határidő ettől az időponttól veszi kezdetét, a további fogvatartás időtartamától és az elhelyezési körülmények további alakulásától függetlenül (lásd: Abh., Indokolás [29]–[31]).
- [25] Az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozta, hogy a jogalkotó a Bv. tv. átmeneti rendelkezéseinek Mód. tv. általi – a támadott végzés meghozatalakor hatályos – kiegészítésével a kártalanítási igény lehetőségét kiterjesztette azokra az elítéltekre, illetve az egyéb jogcímen fogvatartottakra is, akiknek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő korábban bekövetkező sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül megszűnt, vagy akik az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB-hez nyújtottak be kérelmet, ha a kérelmet az EJEB a módosítás hatálybalépésének napjáig nyilvántartásba vette, kivéve, ha a fogvatartott az EJEB-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több, mint hat hónap telt el. E különleges esetekre a kártalanítás általános szabályaihoz képest bizonyos körben – értelemszerűen – eltérő rendelkezések megállapítására volt szükség, így a jogalkotó egyértelművé tette, hogy utóbbi esetkörben az igény benyújtására nyitva álló jogvesztő határidő egységesen a módosítás hatálybalépésének időpontjától, azaz 2017. január 1. napjától kezdődik (lásd: Abh., Indokolás [33]).
- [26] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok végzései – más alaptörvényi rendelkezések mellett – sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, mivel a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköznek annak következtében, hogy a bíróságok olyan követelményeket állítottak az indítványozó jogainak érvényesítéséhez, amelynek megfelelni nem tudott, hiszen a bírósági döntésekben felhívott és terhére értékelt, az igényérvényesítésre előírt jogvesztő határidő a vizsgált időszakban még nem is létezett, nem volt hatályban. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság mindenképp a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmával kapcsolatos gyakorlatát vázolja fel.
- [27] 2.1. Az Alkotmánybíróság korábban rögzítette, hogy az *ad malam partem* visszaható hatály tilalma elsősorban a normaalkotással szemben megfogalmazott elvárás, hiszen a jogbiztonság elvéből vezethető le a visszaható hatályú jogalkotás tilalma is, amelynek magját a jogalkotási törvényben is megfogalmazott azon tilalom adja,

mely szerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság megállapította azonban azt is, hogy alaptörvény-ellenesség nemcsak a jogalkotással, hanem a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben is felvethető, ha a jogviszony vagy a jogvita létrejöttékor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálnak el egy ügyet {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [32]}.

- [28] 2.2. Az Alkotmánybíróság korábban – az Abh.-ban – kifejtette, hogy a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdés utolsó mondata nyilvánvalóan az új kártalanítási jogintézmény hatálybalépését – azaz 2017. január 1. napját – követően előforduló megszakadási körülmények tekintetében alkalmazandó. Ez a jogszabály szövegéből is egyértelműen következik, hiszen az értelmező rendelkezés alkalmazási körét egyértelműen a 10/A. § (4) bekezdés – a rendelkezés szóhasználata szerint: „[e] bekezdés” – vonatkozásában állapítja meg. A Bv. tv. – jelen ügy indítványozója is – irányadó átmeneti szabályai, így a 436. § (10) és (11) bekezdései azonban nem tartalmazzák a fenti, megszakadásra vonatkozó előírást, sőt kifejezetten rögzítik, hogy a jogvesztő határidő 2017. január 1. napjától indul. Magától értetődő ugyanis, hogy a fentiekben említett időszakban még nem is létező jogintézmény vonatkozásában előírt kötelezettség (igényérvényesítési határidő) betartása fogalmilag kizárt a jogintézmény hatálybalépését megelőzően. Amennyiben tehát az eljáró bíróság a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával dönt a kérelmező számára hátrányosan a kártalanítási igényről, abban az esetben ezzel a jogértelmezéssel megsérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát (lásd: Abh., Indokolás [37]–[39]).
- [29] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az alapul fekvő kártalanítási eljárás kapcsán 2013. január 21. napjától 2015. szeptember 20. napjáig tartózkodott büntetés-végrehajtási intézetben és 2015. december 21. napján kérelmet nyújtott be az EJEH-hez. Az indítványozó a Bv. tv. szerinti kártalanítási kérelmét 2017. március 6. napján – tehát a Bv. tv. 436. § (11) bekezdésében előírt határidőn belül – nyújtotta be. Az eljáró bíróságok a fentiekben ismertetett fogvatartási időszakból a 2015. április 30. napját megelőző időre nem tartották megállapíthatónak a kártalanítást, mivel 2015. április 30. napja és 2015. szeptember 20. napja közti időintervallumban – több mint 30 napig – megszűntek a jogsértő elhelyezési körülmények.
- [30] Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a bíróságok a kifogásolt döntéseikben egyértelműen a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésének utolsó mondatában található értelmező rendelkezést alkalmazva döntöttek az ismertetett módon, annak ellenére, hogy – amint ezt az Alkotmánybíróság korábban megállapította – a szóban forgó értelmező rendelkezés nyilvánvalóan az új kártalanítási jogintézmény hatálybalépését – azaz 2017. január 1. napját – követően előforduló megszakadási körülmények tekintetében alkalmazandó (vesd össze: Abh., Indokolás [37]).
- [31] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az eljáró bíróságok – az átmeneti rendelkezéseket figyelmen kívül hagyva – a Bv. tv. 10. § (4) bekezdésének alkalmazásával olyan körülményt értékeltek az indítványozó terhére, amelyet 2017. január 1. napját megelőzően nem ismerhetett, annak eleget nem tehetett. Az eljáró bíróságok említett jogértelmezése tehát a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kártalanítási igényről és ezzel megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.
- [32] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 28.Bv.461/2017/19. számú és a Székesfehérvári Törvényszék 7.Bpkf.83/2019/2. számú, az alkotmányjogi panaszban megsemmisíteni kért végzéseikben az eljáró bíróságok az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményező jogértelmezést fejtettek ki, ezért az említett végzéseket megsemmisítette.
- [33] Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az ügyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét megállapította – állandó gyakorlatának megfelelően – a támadott bírói döntések alkotmányosságát az Alaptörvény további, sérülni vélt rendelkezéseivel összefüggésben nem vizsgálta.

- [34] 6. Az Alkotmánybíróság mindezekkel együtt hangsúlyozza, hogy jelen döntése nem eredményezi azt, hogy az ismételt eljárás során minden sérelmesnek vélt körülmények között töltött fogvatartási napra helyt kell adni az indítványozó kártalanítási kérelmének. Jelen döntés következménye ugyanis csupán annyi, hogy a jogállamiság követelményének megfelelően a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmának betartásával az indítványozó által sérelmesnek vélt fogvatartási időszakot a fentebb leírtaknak ismeretében kell vizsgálni az Alaptörvény és az irányadó alkotmánybírósági gyakorlat alapján.

Budapest, 2021. június 1.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1329/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3251/2021. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kf.VI.39.029/2020/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A vallási tevékenységet végző indítványozók jogi képviselői (dr. Bánáti János ügyvéd és Gaal és Szabó Ügyvédi Iroda) útján eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszukban kérték, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Kf.VI.39.029/2020/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg azt. Az indítványozók álláspontja szerint a támadott döntés ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XXIV. cikkével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítvány alapjául szolgáló tényállás az alábbiak szerint foglalható össze. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: NAIH) panaszbejelentések alapján azt valószínűsítette, hogy a vallási tevékenységet folytató indítványozók jogellenes adatkezelést folytatnak. A lefolytatott eljárás eredményeként az alperes a NAIH/2018/21/34/H. számú, 2018. december 28. napján hozott határozatának I) pontjában megállapította, hogy a felperesek jogellenes adatkezelési tevékenységet folytatnak, mert az indokolásban kifejtettek szerint az előzetes tájékoztatási kötelezettségüket, a célhoz kötött adatkezelés elvét, a tisztességes adatkezelés elvét, az adatbiztonság követelményeit is megszegték, és jogalap nélküli adatkezelést is végeznek. Az eljárás eredményeképp a NAIH az indítványozókat 20–20 millió Ft adatvédelmi bírsággal sújtotta, a további jogellenes adatkezelést megtiltotta és a jogellenesen kezelt adatok törléséről, illetve megsemmisítéséről rendelkezett.
- [3] 2.1. A NAIH határozatával szemben az indítványozók bírósághoz fordultak. Kereseti kérelmükben kifogásolták a NAIH hatáskörét; egyrészt annak ellenére járt el az elsőrendű felperessel szemben, hogy az európai általános adatvédelmi rendelet (a továbbiakban: GDPR) hatályba lépése előtt erre nem volt hatásköre, másrészt pedig vallási tevékenység vizsgálatára a NAIH-nak egyébként sincs hatásköre. Az indítványozók szerint a NAIH jogszerűtlenül használta fel a párhuzamos eljárásnak a dokumentumait, adatait. Utaltak az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-419/14. számú ügyben hozott ítéletében foglaltakra, miszerint más büntető, vagy egyéb ügyekben beszerzett bizonyítékok jogszerűen a közigazgatási eljárásban nem használhatóak fel. Kifogásolták, hogy a párhuzamos eljárásban történt szankcionálás kétszeres bírságolásra adott alapot. Előadták, hogy a bírság aránytalanul eltúlzott, annak összege ellehetetleníti az indítványozók működését.
- [4] Kiemelték, hogy az indítványozók egyike nem is minősül adatkezelőnek, nem kerül kapcsolatba hívekkel és érdeklődőkkel, így adataikat sem kezeli. Ennek ellenére a NAIH határozatának kötelezettje. Előadták, hogy a NAIH jogszerűtlenül használta fel a párhuzamos eljárás dokumentumait. Sérelmezték továbbá, hogy a helyszíni szemle alkalmával nem volt képviselőre jogosult személye az egyik indítványozónak, a tanúkat nem oktatták ki jogaikról és kötelezettségeikről.
- [5] Az indítványozók előzetes döntéshozatali kérelemmel is éltek a GDPR különböző cikkeivel összefüggésben.
- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletével az indítványozók keresetét elutasította (103.K.700.137/2019/49.). A bíróság álláspontja szerint az, hogy a vizsgálat azt megelőzően kezdődött, hogy a NAIH-ot a törvényhozó kijelölte volna felügyeleti szervnek, nem eredményez semmisséget, mert a NAIH-nak nem csupán a GDPR, hanem az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény alapján is hatásköre volt eljárás lefolytatására. A bíróság szerint az egyház és állam elválasztásából (elkülönült működéséből) nem következik az, hogy állami szerv ne ellenőrizhetné egy vallási közösség adatkezelésének törvényességét.

- [7] A bíróság szerint a NAIH nem egyes adatkezeléseket, hanem adatkezelési gyakorlatot vizsgált, ennek keretében a tényállást tisztázta, a döntéshez szükséges releváns adatokat feltárta. A bírósággal összefüggésben a bíróság úgy találta, hogy a NAIH helytállóan mérlegelte a bíróság kiszabásánál figyelembe vehető körülményeket.
- [8] A bíróság az indítványozók előzetes döntéshozatali kérelmét arra tekintettel utasította el, hogy nem vált szükségessé az EUB jogértelmezése. Az indítványozók törvényes határidőn belül úgy nyilatkoztak, hogy hozzájárulás alapján kezelnek adatot, a később hivatkozott jogcím (jogos érdek) nem vehető figyelembe. Más esetekben pedig az indítványozók előzetes döntéshozatal iránti kérelme ténykérdés tisztázására irányul, ami nem az EUB feladata.
- [9] Az indítványozók fellebbezése folytán eljáró Kúria a támadott döntésben az elsőfokú bíróság ítéletének túlnyomó részét helybenhagyta. A Kúria hangsúlyozta, hogy a másodfokú eljárásnak csak pontosan meghatározott jogszabálysértések képezhetik tárgyát, így olyan körülmények értékelésére, amelyre az indítványozók csak felsorolásszerűen hivatkoztak (ügyintézési határidő túllépése rögzítésének hiánya, párhuzamos ügy megállapításának átvétele, lefoglalt iratok beszerzésének elmaradása, iratbetekintés késedelme) nem képezheti vizsgálat tárgyát (Indokolás [82]–[83], [97], [107]). A Kúria nem bírálhatta el azokat a kifogásokat sem, amelyek nem az elsőfokú bíróság, hanem a NAIH törvénysértését állították. Nem lehet a fellebbezési eljárás vizsgálatának tárgya olyan új jogsértés, amire a fél korábban nem hivatkozott, így arra vonatkozóan az ítélet döntést sem tartalmazhatott.
- [10] A Kúria részletesen, az Alaptörvény VI. és VII. cikkeinek elemzésére is kiterjedően értelmezte a személyes adatok védelmének és a lelkiismereti és vallásszabadságnak a jogát a konkrét eset vonatkozásában, és arra következtetett, hogy nem tekinthető a vallási közösség autonómiája megsértésének az adatvédelmi szabályok érvényesítése.
- [11] A tisztességes hatósági eljárással (Alaptörvény XXIV. cikk) és a tisztességes (bírói) eljáráshoz való joggal (Alaptörvény XXVIII. cikk) összefüggésben a Kúria azt állapította meg, hogy az indítványozók nem bizonyítottak olyan eljárásjogi jogsértést az elsőfokú bíróság részéről, melynek következtében a felperesek jogaik gyakorlásában hátrányt szenvedtek volna, és az az ügy elbírálására érdemi kihatással volt (Indokolás [101]).
- [12] Azzal kapcsolatban, hogy mindkét indítványozó adatkezelőnek minősül, a Kúria az alábbi következtetésre jutott: „A többes adatkezelői minőséggel kapcsolatos I. rendű felperesi érvelés alaptalan, az elsőfokú bíróság megállapítását és indokolását a Kúria helytállónak és jogszerűnek értékelte. Ennek kapcsán rá kell mutatni, hogy az EUB C-210/16. és C-25/17. számú ügyekben hozott döntései a közös adatkezelés tág értelmezése mellett foglaltak állást, közös adatkezelőnek minősül, ha több személy közösen határozza meg, hogy miért és hogyan kell kezelni a személyes adatokat. Lényeges, hogy ki határozza meg a célok és – legalább a lényeges elemek vonatkozásában – az adatkezelés eszközeit és melyik fél milyen szerepet játszik a személyes adatok kezelésében, ugyanis az adatkezelő fogalom meghatározásának nem része az adatok birtoklása. Fontos kérdés tehát, hogy az adatkezelők rendelkeznek-e közös adatkezelési céllal, az adatkezelés egyes mozzanatait, tehát az adatkezelés módját közösen határozzák-e meg. Nem elfogadható érvelés ezért az, ha arra hivatkoznak, hogy a közös adatkezelők egyike nincs az adatok birtokában, vagy nem fér hozzá az adatokhoz, ha az adatkezelés céljának és (vagy) eszközeinek meghatározásában mindkét fél részt vállalt.” (Indokolás [109])
- [13] Végül a Kúria részletesen indokolta, hogy az adott ügyben miért nem tartja szükségesnek, hogy előzetes döntéshozatali eljárás keretében az EUB-hoz forduljon (Indokolás [133]–[141]).
- [14] 2.2. A Kúria döntésével szemben az indítványozók alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [15] Az indítványozók kifogásolták, hogy a hatósági eljárás során a NAIH jóval túllépte az ügyintézésre nyitva álló határidőt, és ennek tényét mégsem értékelte a bíróság kiszabásakor. Álláspontjuk szerint az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkeinek sérelmét eredményezi, hogy a hatóság és a bíróságok nem vették figyelembe az eljárás elhúzódsából eredő hátrányokat. Az indítványozók szerint az őket ért szankció konfiskatórius, fojtogató hatású, amely ellehetetleníti a mindennapi tevékenységüket.
- [16] Az indítványozók hivatkozta a fegyveregyenlőség elvére is, amelynek sérelmét abban látták, hogy a bizonyítékok megismerése, a nyilatkozattétel és a védekezéshez való jog terén nem biztosították számukra a megfelelő feltételeket. Különösen sérelmesnek tartották, hogy az eljáró bíróságok nem vizsgálhatták a lefoglalt iratokat, így a közigazgatási határozatban foglalt tényállítást közvetlenül nem ellenőrizött és egyoldalú megállapításon alapul. Szintén a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét látták abban, hogy a bíróságok nem indokolták megfelelően, hogy miért nem fordulnak előzetes döntéshozatali eljárással az Európai Unió Bíróságához.

- [17] Mindezek alapján az Alaptörvény B), XXIV. és XXVIII. cikkeire hivatkozva kérték a támadott döntés megsemmisítését.
- [18] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [19] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Abtv. 30. § (2) bekezdése szerint döntés közlésének elmaradása esetén az alkotmányjogi panasz benyújtására nyitva álló határidő a tudomásszerzéstől, vagy az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének bekövetkezésétől számított hatvan nap. Az indítványozók jogi képviselője 2020. október 8-án vette át az ítéletet és az alkotmányjogi panaszt 2020. december 7-én – határidőben – nyújtották be a törvényszék útján.
- [20] Az indítványozók jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozók jogosultnak és érintettnek is tekinthetők, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztettek elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszt.
- [21] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alaptörvény XXIV. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése Alaptörvényben biztosított jogoknak minősülnek, ekként azokra (az egyéb feltételek teljesítése esetén) alapítható alkotmányjogi panasz.
- [22] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [23] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése kimondja, hogy az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig felsorolja a határozottság követelményeit az alkotmányjogi panasz esetén. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében a kérelemnek tartalmaznia kell indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [24] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy az indítványozó teremt-e okozati összefüggést az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkei és a sérelmezett bírói döntés között.
- [25] 3.3. Az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásban azt kell vizsgálnia az Alkotmánybíróságnak, hogy a bíróság támadott döntése az indítványozó által felhozott okból ellentétes-e az Alaptörvény indítványban megjelölt rendelkezésével. E vonatkozásban nem az eljárás egésze, csupán a támadott döntés képezi alkotmányossági vizsgálat tárgyát.
- [26] Jelen esetben tehát a kérdés nem az, hogy a közigazgatási eljárás megfelelően biztosította-e az indítványozók számára a bizonyítékok megismerésére, nyilatkozattételre és védekezésre vonatkozó törvényi – de az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére visszavezethető – jogokat, hanem hogy összeegyeztethető-e az Alaptörvény tisztességes eljáráshoz való jogával az, hogy a Kúria csak olyan indítványozói felvetéseket tett vizsgálat tárgyává, amelyekre az indítványozók az eljárás korábbi szakaszában is hivatkoztak.
- [27] Ezzel összefüggésben általánosságban kijelenthető, hogy nem veti fel a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét, hogy az eljárási törvények meghatározzák, hogy egyes nyilatkozatokat, indítványokat az eljárás melyik szakaszában lehet megtenni. Önmagában az, hogy a Kúria nem vizsgált olyan kifogásokat, amelyeket az eljárás korábbi szakaszában az indítványozó nem vetett fel, nem eredményezik a támadott döntés alaptörvény-ellenességét. Az pedig, hogy a pertörténetben az indítványozók ténylegesen mikor és milyen tartalmú kifogásokat vetettek fel, részben ténykérdés, részben az Alaptörvény alatti jogforrásra tartozó jogkérdés, amelyben a bíróságok hivatottak dönteni, amelyet az Alkotmánybíróság nem vizsgálhat felül. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta érdemben a hatósági eljárás elhúzódására, a nyilatkozattétel elmaradására és a fegyveregyenlőség sérelmére hivatkozó indítványi elemeket.
- [28] Egyebekben az Alkotmánybíróság az alábbiakra mutat rá. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint „mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határ-

időn belül bírálja el". E jog sérelmét az indítványozó abban látta, hogy – hivatkozása szerint – a másodfokú bíróság nem rögzítette részletesen, hogy az elsőfokú bíróság döntésével miért ért egyet.

- [29] A tisztességes eljáráshoz való jogból valóban következik, hogy a jogot, kötelezettséget megállapító bírósági döntést indokolni kell {legutóbb: 3294/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „a tényállás feltárása, az azokból levonható következtetés levonása az általános hatáskörű bíróság feladata, azt az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül” {pl. 3063/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az Alaptörvény XXVIII. cikkével összefüggésben az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja, hogy a bíróság mérlegelés alapján helyes eredményre jutott-e, csupán azt, hogy a döntését megindokolta-e. Mind a Fővárosi Törvényszék, mind a Kúria döntése érdemi és részletes indokolást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy miért nem fordultak az Európai Unió Bíróságához; a támadott döntésben a bíróság rögzítette döntésének indokait, így nem merül fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelme.
- [30] Nem látta az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét amiatt sem, hogy sérült volna a közvetlenség elve: az indítványozók nem támasztották alá, hogy a bíróságok a döntéseiket olyan tényekre alapozták volna, amelyeket érdemben nem ismerhettek meg. Valamilyen adatkezelési gyakorlat törvényességéről való bírói döntés tisztességességének nem feltétele, hogy a bíróság minden egyes, az adatkezelő által kezelt adathozozóba betekintszen, ha egyébként a gyakorlatról kellő bizonyíték áll a bíróság rendelkezésére.
- [31] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által hivatkozott kérdésekben az Alkotmánybíróságnak egységes, kialakult gyakorlata van, és az indítvány nem veti fel az alaptörvényellenesség kételyét. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-a alapján az indítványt nem fogadta be, és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 1.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2078/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3252/2021. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 17.Szk.12618/2020/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó személyesen eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Pesti Központi Kerületi Bíróság 17.Szk.12618/2020/6. számú végzése ellen, mivel álláspontja szerint a támadott végzés sérti az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdését, VIII. cikk (1) bekezdését, valamint IX. cikk (1) bekezdését.
- [2] 1.1. Az ügyben megállapított tényállás szerint 2019. január 23-án egy magánszemély által bejelentett, a gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvény (a továbbiakban: Gytv.) hatálya alá tartozó gyűlést tartottak Budapest V. kerületében, a Markó utca 16. szám előtt. A gyűlés szervezője 19 óra 10 perckor a statikus formában megtartott gyűlést befejezettnek nyilvánította. Ezt követően a részt vevő tömeg, a le nem zárt Markó utcában, szabálytalanul az úttesten haladt a Bajcsy-Zsilinszky út irányába. A Bajcsy-Zsilinszky úthoz érve a rendőrök többször felszólították a tömeget, hogy hagyják el az úttestet és a járdán közlekedjenek tovább. A felszólítás folyamatos volt, és kitért arra is, hogy a cselekményük szabálysértést valósít meg. A „vonulásról” kamerafelvétel is készült, amely alapján egyértelmű volt, hogy az érintett útszakaszok nem voltak lezárva, és a szabálytalanul közlekedő tömeg miatt az autósok is megállásra kényszerültek. A tömeg 20 óra 5 perckor – az indítványozóval együtt – a Lehel tér irányába haladt tovább, és a Nyugati téri felüljárónál a rendőrség igazoltatásba kezdett (amelyet a kamera szintén rögzített). Az igazoltatott személyek ellen az intézkedő rendőrök a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 224. §-a alapján a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése miatt szabálysértési eljárást indítottak (többek között az indítványozóval szemben is). A rendőrség figyelembe vette a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 21. § (6) bekezdését is, amely tiltja az úttestre történő indokolatlan lelépést.
- [3] A szabálysértési ügyben a Budapesti Rendőr-főkapitányság V. Kerületi Rendőrkapitánysága mint szabálysértési hatóság (a továbbiakban: hatóság) járt el, és eljárásában megállapította, hogy mivel a vonulás nem volt a Gytv. szerint bejelentett gyűlés, ezért a KRESZ szabályai az irányadóak, amely megsértése miatt megvalósult a Szabs. tv. 224. §-a szerinti szabálysértés. A személyes meghallgatás során az indítványozó úgy nyilatkozott, hogy véleménye szerint a vonulás egy spontán gyűlés volt (molinókkal, zászlókkal), amely a bejelentett gyűlésből alakult ki, ezért a Gytv. szabályai az irányadóak nem a KRESZ előírásai, tehát cselekményük nem volt szabálysértés. A hatóság határozatában megállapította, hogy a vonulás nem volt spontán gyűlés. Az Alkotmánybíróság 75/2008. (V. 29.) AB határozata szerint ugyanis a spontán gyűlés esetén is kell olyan ok vagy cél, ami az együttes fellépést, véleménynyilvánítást indokolta teszi (függetlenül attól, hogy ez esetben nincs szervező, és előzetes bejelentés sem szükséges). Jelen ügyben azonban a hatóság szerint ezen szempont hiányzott, az indítványozó sem tudott olyan új okot megjelölni, amely a bejelentett gyűlés céljától különbözött volna, ezért nem volt megalapozott egy újabb, azonos tárgyú, vonulások tüntetés megkezdése, spontán keretek között.
- [4] 1.2. Az indítványozó a szabálysértési hatóság határozatával szemben kifogással élt a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz (a továbbiakban: PKKB). Kifogásában előadta, hogy véleménye szerint a rendőri intézkedés sértette a gyülekezéshez való jogát, mivel a közúton tartózkodása során a spontán gyülekezéshez való jogát gyakorolta.
- [5] A PKKB végzésében a kifogást nem találta alaposnak. A végzés indokolása szerint az alkotmánybírósági gyakorlat alapján egy gyülekezés alkotmányos védelme függ a kifejezésre juttatni szándékozott vélemény tartalmá-

tól, formájától és kontextustól. Egy spontán gyűlés megítélése során szükséges vizsgálni, hogy megvolt-e az együttes véleménynyilvánítást megalapozó indok. Ennek során pedig az Alkotmánybíróság 3307/2020. (VII. 24.) AB határozat szerint jelentősége van annak, hogy a résztvevők milyen kérdésekben kívánnak közösen, nyilvánosan kommunikálni, ez a kommunikációs szándék kifejezésre jut-e, a véleménynyilvánítás a külső szemlélő számára gyülekezésként azonosítható-e, valamint hogy a rendőrség azt annak kezeli-e. Végül pedig elengedhetetlen annak vizsgálata, hogy történt-e olyan esemény, amely azonnali reakciót igényelt. Utóbbi kapcsán a PKKB kiemelte, hogy a vonulások eseménye kapcsán nem volt azonosítható olyan történet, amely azonnali reakciót igényelt volna, nem merült fel olyan indok, amely a vonulást megelőző statikus gyűlés témájához képest újdonság lett volna. A PKKB szerint nem megalapozott az indítványozó azon állítása, miszerint a bejelentett gyűlés elhangzó beszéd volt a spontán gyűlés megelőző indoka, ugyanis maga az elhangzó beszéd a bejelentett gyűlés indoka volt, amiatt történt a gyűlés összehívása, az tehát nem egy új gyűlésnek, hanem a bejelentett gyűlésnek volt az indoka. Tehát önmagában az elhangzó beszéd nem alapozott meg egy újabb gyűlést. A PKKB szerint az Emberi Jogok Európai Bíróságának a gyakorlata szerint is szükség van a spontán gyűlés kialakulásához az új eseményre, a Gytv. pedig kifejezetten úgy fogalmaz a spontán gyűlés kapcsán, hogy „egy közvetlenül megelőző indok”-ra van szükség, amely a PKKB szerint nem lehet egy a célját már betöltött másik gyűlés. Mindezek alapján a PKKB szerint a hatóság helyesen ítélte meg a helyzetet és alkalmazta a KRESZ szabályait.

- [6] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és az Abtv. 27. §-a alapján kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdésének, a VIII. cikk (1) bekezdésének, valamint a IX. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozással semmisítse meg a PKKB végzését.
- [7] Alkotmányjogi panaszának indokolásában előadta, hogy a bejelentett gyűlésen – amelyen ő is részt vett – olyan beszéd hangzott el, amelyből akkor értesült a tömeg arról, hogy a beszélő szerint az ügyészség „legalizálta” az ellenzéki országgyűlési képviselők elleni erőszakot, emellett a közmédia teljesen elfogult, a médiát korlátozzák és ezért Magyarországon nincs demokrácia és jogállam. A tömeg ezen, véleményük szerint „új” információ alapján kezdett bele az álláspontjuk szerint spontán kialakult, új, vonulások gyűlésbe.
- [8] A hatóság és a PKKB döntéseivel kapcsolatban kiemelte, hogy azok nem vették figyelembe, hogy a rendőrség a Nyugati téri felüljárón lényegében foglyul ejtette őket, hiszen lezárta a felüljárót, így ha akartak volna sem tudtak volna eleget tenni a kérésüknek, miszerint menjenek fel a járdára (az ott nem volt), és hagyják el a felüljárót (mivel az le volt zárva). Úgy véli, hogy a foglyul ejtésükkel a rendőrség lényegében a jogszerű, spontán tüntetésüket feloszlatta, ezzel megsértette a békés gyülekezéshez való jogukat. Véleménye szerint a rendőrség felkészülhetett volna az alatt a 8–10 perc alatt, amíg a tömeg a Markó utcából elért a Nyugati térig, hogy biztosítsa a békés tüntetést, de ők mégis jogellenesen úgy döntöttek, hogy feloszlatták azt, és intézkednek velük szemben. Álláspontja szerint a hatóság és a PKKB nem vizsgálta meg alaposan a körülményeket és a bizonyítékokat, és ezáltal téves döntést hozott. A hatóság és a PKKB azt sem vette figyelembe, hogy a rendőrség az oszlatással felérő cselekménye előtt nem végzett el semmilyen vizsgálatot a spontán jelleg megállapítása érdekében (nem kérdezősködött pl. a vonuló tömegtől), ezzel az Alaptörvényt és a nemzetközi dokumentumok előírásait is megsértette. Véleménye szerint a rendőrség azzal is megsértette az Alaptörvényt [I. cikk (3) bekezdését], hogy egy rendeleti szabályt (KRESZ) használt fel egy alapjog (gyülekezéshez való jog) korlátozására. Ezt követően az indítványozó hosszan hivatkozta az Alkotmánybíróság gyülekezési joggal, és a spontán gyűlésekkel összefüggő gyakorlatát, külön kifogásolva azt is, hogy a hatóság és a PKKB nem értelmezte a KRESZ-t az Alaptörvény VIII. cikkével és a IX. cikkével összhangban.
- [9] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [11] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a támadott végzés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdésének, VIII. cikk (1) bekezdésének valamint IX. cikk (1) bekezdésének

désének a sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [12] 2.2. A PKKB végzése ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [13] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt a szabálysértési hatóság és a PKKB által szankcionált személy nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírósági végzéssel szemben, így az indítványozó érintettnek tekinthető, tehát jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [14] A fentiek mellett megállapítható, hogy az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [15] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének, valamint a IX. cikk (1) bekezdésének a sérelmére is. Ezen cikkek vonatkozásában azonban az indítványozó nem adott elő semmilyen alkotmányjogi és más jellegű érvelést sem [az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdését pedig csak a VIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben hivatkozta meg]. Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése, valamint a IX. cikk (1) bekezdése tekintetében nem felel meg a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mivel – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az indokolás hiánya {lásd többek között: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [16] 2.4. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, valamint a VIII. cikk (1) bekezdése tekintetében megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntés megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [17] 2.5. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [18] Jelen ügyben az indítványozó azt állította, hogy a PKKB végzése nem vette figyelembe az ügy alapjogi érintettségét, és nem vizsgálta a kialakult vonulások spontán gyűlés jellegét, valamint nem értékelte megfelelően a KRESZ-nek az alapjogi vonatkozásait, ezáltal megsértette a békés gyülekezéshez [Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdés] való jogát, valamint az alapjogi mérlegelés hiánya miatt az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését is.
- [19] Az Alkotmánybíróság a fentiekkel összefüggésben az alábbiakat állapította meg. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának központi kérdése abban foglalható össze, hogy mikor tekinthető egy gyűlés spontán gyűlésnek, mely feltételeknek kell hogy megfeleljen egy ilyen gyűlés, valamint hogy ezen szempontokat figyelembe vette-e a PKKB a döntése meghozatalakor.
- [20] Az Alkotmánybíróság a közelmúltban részletesen is foglalkozott a spontán gyűlések fogalmi elemeinek tisztázásával. A 3307/2020. (VII. 24.) AB határozatban az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy *in abstracto* nem zárható ki, hogy egy bejelentett rendezvényt követő eseménysorozat újabb önálló gyűlésnek, illetve a gyülekezési jog hatálya alá tartozó spontán vagy gyors reagálású rendezvénynek minősüljön. A gyülekezési jog gyakorlása ugyanis nem szűkíthető le a gyülekezési törvény szerint bejelentett rendezvényekre, annak részét képezik ugyanis a spontán, illetve gyors reagálású gyűlések is {3307/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [22]}. Ezen kérdés eldöntése során azonban figyelemmel kell lenni arra, hogy a résztvevők közéleti kérdésben kívánnak-e

közösen, nyilvánosan kommunikálni; a kommunikációs szándék kifejezésre jut-e, verbális vagy nonverbális formát ölt-e; a rendezvény keretében megvalósuló véleménynyilvánítás a külső szemlélő számára gyülekezés-ként azonosítható-e; előbbi folyamatként maga a rendőrség az eseményt ténylegesen gyülekezés-ként kezeli-e; illetve annak is, hogy adott esetben történt-e olyan esemény, amely azonnali reakciót igényelt {3307/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [23]}. Ezen megállapításokat az Alkotmánybíróság a 3001/2021. (I. 14.) AB határozatában is megerősítette, továbbá azt is kiemelte, hogy az eljáró hatóságnak, valamint bíróságnak az Alaptörvény 28. cikkében foglalt kötelezettsége, hogy megvizsgálja az elé tárt ügy tényállását, és az előtte fekvő bizonyítékokat, amely alapján azt is vizsgálnia kell, hogy az ügy alapját képező események nem minősíthetők-e spontán gyülekezésnek {3001/2021. (I. 14.) AB határozat, Indokolás [42]}.

- [21] Jelen ügy tekintetében megállapítható, hogy a PKKB a fenti szempontok szerinti vizsgálatot elvégezte, az ügy pedig semmilyen olyan kérdést nem vet fel, amelyet az Alkotmánybíróság a korábbiakban már ne vizsgált volna meg érdemben.
- [22] Mindezek alapján megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek, ugyanis az ügyben nem merül fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétsége, és az ügy nem vet fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, amelyre az Alkotmánybíróság korábban már ne adott volna választ.
- [23] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2021. június 1.

Dr. Handó Tünde s. k,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/416/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3253/2021. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 8.Bf.57/2020/11. számú végzése és a Kazincbarcikai Járásbíróság 17.B.239/2019/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, illetve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 8.Bf.57/2020/11. számú végzése és a Kazincbarcikai Járásbíróság 17.B.239/2019/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] A Kazincbarcikai Járási Ügyészség vádirata alapján a Kazincbarcikai Járásbíróság előtt 17.Bpk.315/2019. szám alatt indult büntetőeljárás az indítványozóval és társaival szemben. Az ügyészség az indítványozóval mint az alapul fekvő büntetőügy I. rendű terheltjével szemben felbujtóként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt emelt vádat.
- [4] A Kazincbarcikai Járásbíróság 17.Bpk.315/2019/3. számú büntetővégzésével az indítványozó bűnösségét megállapította. A büntetővégzéssel szemben az indítványozó tárgyalás tartása iránti kérelmet terjesztett elő, mely alapján a Kazincbarcikai Járásbíróság előtt 17.B.239/2019. szám alatt indult büntetőeljárás; ennek során a büntetővégzést az indítványozó vonatkozásában a bíróság hatályon kívül helyezte.
- [5] A Kazincbarcikai Járásbíróság 17.B.239/2019/7. számú ítéletével az indítványozót, mint az alapul fekvő büntetőügy I. rendű terheltjét, bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 345. §-ába ütköző és aszerint minősülő, felbujtóként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében. Erre tekintettel őt a bíróság 100 napi tételű, 3000 forint egy napi tétel összegű, összesen 300 000 forint pénzbüntetésre ítélte.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság a támadott 8.Bf.57/2020/11. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [7] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – illetve annak hiánypótlásra történt felhívását követő kiegészítésében – a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 8.Bf.57/2020/11. számú végzése és a Kazincbarcikai Járásbíróság 17.B.239/2019/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azokat ellentétesnek tartja az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [8] Az indítványozó eredeti panaszában kérte továbbá a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 8.Bpkf.298/2020/5. számú végzésének a Kazincbarcikai Járásbíróság 17.B.239/2019/16. számú végzésére is kiterjedő hatályú alkotmányossági vizsgálatát és megsemmisítését, ezt a kérelmét azonban a kiegészített panaszában nem tartotta fenn.
- [9] 3.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részkövetelménye – a bírói pártatlanság – sérelmét az alábbiak szerint állította.
- [10] Előadása szerint a Kazincbarcikai Járásbíróság 17.Bpk.315/2019/3. számú büntetővégzését meghozó bíró meggyezik az e végzéssel szemben tárgyalás tartására irányuló kérelem folytán lefolytatott büntetőeljárás eredményeképpen született, támadott elsőfokú ítéletet meghozó bíróval. Álláspontja szerint a büntetőeljárásról szóló

2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 739. § (2) bekezdésének megfelelően a büntetővégzés ügydöntő határozat; arra az ítéletre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. Az indítványozó szerint a büntetővégzés meghozatalakor az eljáró bíró az ügy érdemében dönt, a terhelt felelősségét megállapítja. Ugyanakkor ügyében az elsőfokú ítéletet és a büntetővégzést azonos bíró hozta, ami a bíró elfogultságának kételyét veti fel, egyúttal az ártatlanság vélelmét is megkérdőjelezi. Vagyis az elsőfokú határozatot olyan bíró hozza, aki már a tényállást feltárta, a bizonyítékokat értékelte, a tárgyalás előtt döntést hozott, így tőle az ügy elfogulatlan intézése nem várható. Ezzel összefüggésben sérelmezte azt is, hogy a másodfokú bíróság az ezzel kapcsolatos aggályaira nem tért ki, így e tekintetben nem tett eleget indokolási kötelezettségének, valamint a fentiek szerint alaptörvény-ellenes ítéletet hatályában fenntartotta, ezáltal a másodfokú végzés is alaptörvény-ellenessé vált.

- [11] Az indítványozó érvelése alátámasztása érdekében több alkotmánybírósági határozatra is hivatkozott, és hangsúlyozta, hogy a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban is vizsgált pártatlanság követelménye megköveteli, hogy a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában részt vett.
- [12] 3.2. Az indokolási kötelezettség sérelme körében az indítványozó a következőket tartotta sérelmesnek.
- [13] Az indítványozó kifogásolta egyrészt azt, hogy a másodfokú bíróság nem vette figyelembe az indítványozó által felkínált, rendelkezésre álló bizonyítékokat, azok vizsgálata nélkül döntött; illetőleg szerinte nem állapítható meg a másodfokú végzésből, hogy bizonyos bizonyítékokat a bíróság egyáltalán figyelembe vett-e.
- [14] Másrészt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével ellentétesnek tartja az indítványozó, hogy a bíróság nem indokolta meg, miért tekinti a tanút érdektelen tanúnak. Ezen felül ellentmondásosnak tartja az ítéletet a súlyosító és enyhítő körülmények körében tett megállapítások tekintetében is. Az indítványozó szerint az elsőfokú ítélet súlyosító körülményként értékelte a cselekmény elszaporodottságát, azonban erre vonatkozó bizonyítékot nem szerzett be. A jogerős végzést is sérelmesnek tartja, mert szerinte a másodfokú bíróság a fellebbezésben foglaltak egy részére nem reagált.
- [15] Végül az indítványozó szerint a Kazincbarcikai Rendőrkapitányság oldalán kizárási ok állt fenn, ezt azonban a bíróság nem értékelte. Szerinte, ha a nyomozóhatóság és a feljelentő között szoros munkakapcsolat van, az nyilvánvalóan hátrányt jelent annak, aki ellen a nyomozás folyik.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [17] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [18] 4.1. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [19] Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján vizsgálta, hogy a támadott bírósági döntések a tisztességes bírósági eljárás részét képező indokolt bírói döntéshez való jogot, valamint ezzel összefüggésben a pártatlanságot sértik-e.
- [20] 4.2. Az indítványozó álláspontja szerint az elsőfokú ítéletet meghozó bíró nem volt pártatlannak tekinthető, mivel úgy döntött az ügyében, hogy korábban ugyanebben az ügyben ő hozta a büntetővégzést is; ezáltal sértült a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban foglalt alkotmányos követelmény.

- [21] Az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg: a büntetővégzés, majd az azt követően meghozott elsőfokú ítélet nem egymástól eltérő eljárási szakaszban született bírói döntések. A büntetővégzés – bizonyos, a Be.-ben rögzített feltételek fennállta esetén, külön eljárás során hozott – olyan ügydöntő határozat, mely a büntetőeljárást lezárja abban az esetben, ha a tárgyalás tartását nem kérik. Abban az esetben viszont, ha a Be. 742. § (2) bekezdésében meghatározottak valamelyike tárgyalás tartását kéri, nem új eljárás indul, hanem az eljárás a továbbiakban a Be. általános szabályai szerint folytatódik [lásd: Be. 743. § (1) bekezdés].
- [22] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban megfogalmazott alkotmányos követelmény arra vonatkozik, ha ugyanaz a bíró különböző eljárási szakaszokban hoz bírói döntést; azonos eljárási szakaszokban hozott döntésekre nem vonatkozik. Az azonos eljárási szakaszban hozott döntések az eljáró bíró vagy bírói tanács összetétele szempontjából nem hozhatók összefüggésbe a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal [lásd például: 3342/2017. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [45]; 3096/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [10]; legutóbb: 3119/2021. (IV. 14.) AB végzés, Indokolás [15]]. Ennek következtében az indítványozónak a pártatlanság sérelmére vonatkozó kifogása nem veti fel az alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [23] 4.3. Az indítványozó fentebb ismertetett álláspontja szerint az indokolt bírói döntéshez való joga is több okból sérült. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helyállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]]. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]]. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik továbbá a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása [30/2014. (IX. 30.) AB határozatban, Indokolás [89]].
- [24] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban felhozott érveit előadta a Kazincbarcikai Járásbíróság ítélete elleni fellebbezésében is; az ott felvetettekre pedig a másodfokú bíróság részletes választ adott végzése indokolásában. A Miskolci Törvényszék megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a büntetőeljárási szabályok betartásával folytatta le, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére okot adó eljárási szabálysértést nem valósított meg. Megállapította azt is, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást széleskörben lefolytatta, és a beszerzett bizonyítékokat külön-külön és összességükben is értékelte. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból levezetett indokolási kötelezettségen keresztül a vele szemben hozott bírói döntések törvényességi és nem alkotmányossági kritikáját fogalmazta meg. Az Alkotmánybíróság szerint az alkotmányjogi panaszban rögzített érvek nem alkalmasak arra, hogy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét felvessék vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést megalapozzanak.
- [25] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek, ezért nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 1.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1285/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3254/2021. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.953/2019/6. számú ítélete, valamint a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 143. § (1) és (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság – jogi képviselője (Maklárý és Társa Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Maklárý Zoltán ügyvéd) útján – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.953/2019/6. számú ítélete, valamint a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 143. § (1) és (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozó társaság egy megbízási díj megfizetése iránti polgári per alperese volt. Az alapügy tényállása szerint a felperes ingatlanközvetítő cég megbízottként megbízási szerződést kötött a későbbi indítványozó alperes jogelődjével egy Budapest II. kerületi, helyrajzi szám szerint pontosan megnevezett ingatlan vevőjének keresésére. A szerződésben kikötötték, hogy a közvetítői jutalék abban az esetben jár, ha a megbízott által közvetített vevőjelölt vagy annak hozzátartozója számára az ingatlan tulajdonjogát átruházzák. Ezt követően a megbízó cég apportként bevitte az ingatlant egy olyan kft.-be, melynek egyszemélyi tulajdonosa az eredeti megbízó cég volt; továbbá mindkettőnek ugyanaz a természetes személy volt a vezető tisztségviselője. E kft. később jogutódlással átalakult zrt.-vé, melynek szintén ugyanaz a természetes személy lett a vezérigazgatója. A megbízási szerződés felmondására az ingatlan apportálását követően sem került sor, sőt a megbízott továbbra is közvetített vevőjelölteket az ingatlanra, mely személyek számára az új tulajdonos cég alkalmazottai, illetve megbízottjai továbbra is lehetővé tették az ingatlan megtekintését. Végül az ingatlant az elsőként kiközvetített személy lánya megvette, a kiközvetített személy adásvételkor alapított haszonélvezeti jogával terhelten.
- [3] 3. A felperes megbízott e tényről később tudomást szerzett, és kérte az adásvételi szerződés vételára 3%-ának megfelelő közvetítői díj megfizetését a megbízottól. Ennek megtagadását követően pert indított, melyben az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság a felperes keresetét 29.G.304.674/2016/22. számú ítéletével elutasította, majd ezt az ítéletet a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 2.Gf.75.822/2018/6-II. számú ítéletével helybenhagyta. Az alperes felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria Pfv.V.20.953/2019/6. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és kötelezte az alperest 5 682 615 Ft megbízási díj és annak késedelmi kamatai, valamint a perköltség megfizetésére.
- [4] 4. A Kúria ítéletének indokolása szerint a kialakult következetes bírói gyakorlat értelmében az ingatlan-közvetítői megbízási szerződés alapján a megbízott akkor jogosult megbízási díjra, ha közvetítői tevékenysége folytán ingatlan-adásvételi szerződés megkötésére kerül sor. A megbízási szerződés létrejötté a perben nem volt kétséges, annak megszűnését pedig az ezt állító alperesnek kellett volna bizonyítania, ezt azonban sem a törvényi megszűnési okok bármelyikének bekövetkeztének, sem a szerződés bármely fél általi felmondásának bizonyításával nem tudta megtenni. Az ingatlan apportálása a megbízási szerződést nem szünteti meg, ez esetben is a megbízó, aki nem feltétlenül azonos az ingatlan tulajdonosával, a szerződés alapján a megbízási díjat köteles megfizetni. A szerződés további fennállását bizonyította az a tény is, hogy a felperes cég az ingatlannak az eredetileg közvetített vevőjelölt hozzátartozója általi megvásárlásáig, illetve az arról való tudomásszerzésig továbbra is közvetített vevőjelölteket, akiknek a számára az ingatlant tulajdonló cég meg is mutatta az ingatlant,

vagyis a tulajdonos (bár ez jogilag nem feltétel) maga is hatályosként tekintett a megbízási szerződésre. Mivel a szerződéses rendelkezések értelmében a közvetítés sikeres volt, lévén a kiközvetített vevőjelölt, illetve annak közeli hozzátartozója az ingatlant ténylegesen megvásárolta, így a megbízási díj (a közvetítői jutalék) jár. Ez független attól, hogy utóbb az ingatlan tulajdonosa más közvetítő céggel is kötött megbízási szerződést, illetve hogy ez utóbbi közvetítő cég később szintén megmutatta az ingatlant a felperes által eredetileg kiközvetített vevőjelöltnek. A többes megbízási a megbízottal szembeni helytállási kötelezettséget nem érinti, ha az eredeti megbízott közvetítése folytán szerzett a vevőjelölt tudomást az eladó ingatlanról, és később az adásvételi szerződés közte (illetve annak közeli hozzátartozója) és az eladó között létrejött. Mivel tehát az ingatlan bemutatása a későbbi vevőnek önmagában kimeríti az ingatlanközvetítői tevékenységet, és az sikeresnek minősül, ha ennek alapján az érdekeltek szerződést kötnek, így a szerződést a megbízó sikerrel teljesítette, így a kikötött megbízási díj megilleti.

- [5] 3. Az indítványozó, a per korábbi alperese az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben, illetve indítvány-kiegészítésében kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.953/2019/6. számú ítélete, valamint a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: Vmt.) 143. § (1) és (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal. Az Abtv. 27. §-a szerinti panaszelemek tekintetében évelése szerint a Kúria támadott döntése egyrészt az indokolt bírói döntéshez való jogot, másrészt a pártatlan bírósági eljáráshoz való jogot, harmadrészt a tárgyaláshoz való jogot sérti; míg az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszelem vonatkozásában csak utóbbira, vagyis a tárgyaláshoz való jogának sérelmére hivatkozott.
- [6] Az Abtv. 27. §-a szerinti indítványi elemek vonatkozásában az indítványozó érvelése a következő volt. Az indokolt bírói döntéshez való jog sérelme az indítványozó szerint amiatt következett be, mert a Kúria nem cáfolta tételesen az alperes által jogi álláspontja alátámasztásaként a perben felhozott azon, BH-ként közzétett korábbi kúriai eseti döntésben foglalt jogi érvelést, mely szerinte a Kúria jelen ügyben alkalmazott érvelésével és az abból levezett döntéssel ellentétes következtetésre vezethetett volna. E körben az indítványozó előadta azt is, hogy bár a Kúria ítélete alátámasztásaként a töretlen ítélkezési gyakorlatra hivatkozott, valójában azonban az általa figyelembe vett határozatok egy részéből is arra a következtetésre kellett volna jutnia, hogy a felperesi kereseti követelés megalapozatlan. Összességében a Kúria nem adta megfelelő indokát annak, hogy miért nem az alperesi jogi álláspontot osztotta, és a felhozott eseti döntések helytelen alkalmazásával, továbbá más, irányadó döntések indokolása felhasználásának tudatos mellőzésével hozott olyan döntést, mely az ítélkezési gyakorlatnak az indítványozó értelmezése szerint éppen, hogy ellentmond.
- [7] A pártatlan bírósági eljáráshoz való jogot az indítványozó szerint a kúriai ítélet azért sértette, mert a Kúria az alapul vett ítélkezési gyakorlat részeként olyan, más felek között korábban született ítéletre is hivatkozott, sőt abból idézett is, melynek meghozatalában előadó bíróként a jelen ügyben döntést hozó tanács elnöke is részt vett, ez pedig felveti a pártosság látszatát, vagyis azt, hogy az ítéletet hozó tanács, illetve annak többi tagja szakmai okokon kívül álló okból nem helyezkedett szembe a tanácselnök korábbi ügyben elfoglalt jogi álláspontjával; ha ugyanis ezt megtette volna, akkor az alperes jogi indokolását elfogadó, az alperesi pernyertességet előidéző döntést kellett volna hozniuk.
- [8] A tárgyaláshoz való jog sérelme mind az Abtv. 27. §-a, mind az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti petitumban megjelent. Az indítványozó e körben arra is hivatkozott, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenesen korlátozták a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mert nem élhetett a szóbeliség és közvetlenség elvéből mint főszabályból következő tárgyalás tartásához való jogával, illetve arra is, hogy nem a jogszabályi rendelkezések maguk, hanem azok alaptörvény-ellenes értelmezése, vagyis a bíróság jogalkalmazása, az ítélet tárgyalás tartása nélkül történő meghozatala sérti az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által biztosított jogát. A Kmr. a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Veir.) hatályon kívül helyezésével szükségessé vált új, az ideiglenes veszélyhelyzeti szabályozást felváltó szabályozásról, illetve az ezzel kapcsolatos átmeneti szabályokról rendelkezett. A Veir. 29. §-a azt írta elő, hogy ha a felek korábban nem kérték közösen a tárgyalás megtartását, akkor a veszélyhelyzet ideje alatt ezt a fellebbezési és felülvizsgálati eljárásban nem kérhetik, és az eljáró bíróság a továbbiakban is tárgyaláson kívül jár el. A Kmr. 2020. július 18. napjától, vagyis a veszélyhelyzet megszűnésétől a következő szabályozást tartalmazta: a 143. § (1) bekezdése szerint „a fellebbezési és

felülvizsgálati eljárásban eljáró bíróság a továbbiakban is tárgyaláson kívül jár el, ha a 2020. március 31. napja és 2020. június 1. napja közötti időszakban értesítette a feleket a tárgyaláson kívüli elbírálásról”; a (2) bekezdés szerint pedig „ha a 2020. március 31. napja és 2020. június 1. napja közötti időszakban a bíróság által kiadott, a tárgyaláson kívüli elbírálásról szóló értesítését követően a felek az értesítés kiadásakor hatályos jogszabályi rendelkezések szerinti határidő alatt közös kérelemben kérték a tárgyalás megtartását, a bíróság kitűzi a tárgyalást”.

- [9] Az indítványozó sérelmének lényege, hogy ő maga nem kérte tárgyalás tartását, de állítása szerint csak azért, mert ezt már a felperes kérte, így ő e kérést szükségtelennek tartotta. A kúriai ítélet meghozatalának napján pedig hatályba lépett a Kmr., így a veszélyhelyzeti szabályozást az indítványozói érvelés szerint a Kúria már nem alkalmazhatta volna az alperes perének felülvizsgálati szakaszában, noha a tárgyalás tartására irányuló kérelem benyújtását továbbra sem állította. Vagyis vagy az alapul fekvő törvényi szabályozás [a Kmr. 143. § (1) és (2) bekezdése], vagy annak kúriai értelmezése vezetett el ahhoz az alaptörvény-ellenes helyzethez, hogy – noha az indítványozó kifejezetten elismerte, hogy mind az elsőfokú, mind a másodfokú eljárásban sor került tárgyalásra – a felülvizsgálati eljárásban nem tartott a Kúria tárgyalást, sem a veszélyhelyzet alatt, sem a veszélyhelyzet megszűnését követő napon, amikor az ítélet meghozatalára sor került.
- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.
- [11] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszelem vonatkozásában az indítványozó maga is azt állította, hogy ügyében a bíróság valójában nem alkalmazta a Kmt. támadott rendelkezéseit, mivel a tárgyalás mellőzése tekintetében a döntés a Veir.-en alapult. Az, hogy az indítványozó véleménye szerint azt alkalmaznia kellett volna, nem helyettesíti e követelmény tényleges kimerítését. Ennek alapján a panasz e tekintetben nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdésben foglaltaknak.
- [12] Az indítványozó valamennyi panaszleme továbbá lényegében arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság bírálja felül a Kúria – az indítványozó szerint téves – jogalkalmazását, és szülessen egy, az alperesi álláspontot osztó, az indítványozó pernyertességét eredményező döntés. A kúriai döntés indokolásának kritikája lényegében azt foglalja magában, hogy az ítélezési gyakorlat olyan értelmezésére támaszkodjon a Kúria, amely szerint az apartmentált ingatlanra már nem terjed ki a megbízási szerződés tárgyi hatálya. Az indítványozó e körben annyit állít, hogy a hivatkozott ítélezési gyakorlatnak a Kúria által szám szerint hivatkozott döntései valójában nem azt mondják ki, amit a Kúria ítéletének indokolása tartalmaz, hanem azokat úgy kell értelmezni, hogy az ingatlan tulajdonosváltásával már nem kötik a megbízót a megbízási szerződés rendelkezései; valamint azt állítja, hogy az általa hivatkozott eseti döntésben foglalt jogi érvek cáfolnák a Kúriának az adott ügyben követett értelmezését, ám ezt a Kúria elhallgatta, és egyáltalán nem ejtett szót az alperes által felhozott eseti döntésről. Valójában azonban a támadott ítélet indokolásából egyértelműen megállapítható, hogy a Kúria kellő mértékben kifejtette ezzel kapcsolatos jogi álláspontját, ténylegesen sor került tehát az indítványozó felhozott érveinek cáfolatára (és a felperes pernyertessége alapjául szolgáló indokolás előadására).
- [13] Lényegében hasonló alapon támadja az indítványozó a pártatlan eljárás állított sérelme alapján a kúriai ítéletet; ennek kapcsán is valójában azt sérelmezi, hogy a korábbi ítélezési gyakorlat Kúria által adott értelmezése helytelen. Ehhez azt a további eljárási szempontot fűzi, hogy a pártatlanság látszatát önmagában megkérdőjelezi az, ha az eljáró tanács elnöke korábban hasonló jellegű ügyek eldöntésében részt vett, és az ezen ügyekben hozott döntéseket mint az ítélezési gyakorlat – kétségtelen – részét figyelembe veszi az újabb ítélet alátámasztásakor. Ezen érvelés elfogadása azonban az ítélezést ellehetetlenítené. A bíróságokon korlátozott számú bíró ítélezik, akik egy-egy ügyszakra, azon belül is meghatározott ügýtípusokra specializálódnak. Egy-egy bíró számos, hasonló tárgyú, sőt olykor akár azonos felek között folyó ügyet bírál el (utóbbi jelen esetben még csak nem is áll fenn); ha nem hozhatna ugyanolyan döntést, vagy nem indokolhatná meg azonos jogi érveléssel ezeket a döntéseket, az lehetlenné tenné a bíró meggyőződése szerinti ítélethozatalt. Az pedig, hogy az azonos tárgyú ügyekben korábban lefektetett érvekre az ítélező tanács hivatkozik, azokat megemlíti az ítéleti indokolásban mint a döntése alapjául szolgáló jogi szempontokat, éppen az átláthatóságot segíti, azaz éppen a bírói elfogultság ellen hat.

- [14] Végül a tárgyaláshoz való jog sérelmével kapcsolatban éppen az indítványozó hivatkozik azokra az alkotmánybírói határozatokra, melyek már elbírálták a tárgyalás felülvizsgálati eljárásban történő tartása szükségességének vagy mellőzhetőségének alkotmányosságát. Így maga hivatkozik arra az alkotmánybírói határozatra is, mely szerint „a jogalkotó döntésén múlik ugyanis, hogy intézményesít-e ilyen rendkívüli jogorvoslatot vagy sem, és nagyfokú szabadsággal rendelkezik e jogorvoslat terjedelmét, feltételeit illetően is” {3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [14]}, szó szerint maga idézve e szöveghelyet; továbbá úgyszintén maga idézi azt, hogy „önmagában a tárgyalás tartásának mellőzése – más eljárási vagy anyagi jogi alaptörvény-ellenesség hiányában – nem jelent alkotmányjogilag releváns procedurális alapjogi sérelmet” {3064/2016. (IV. 11.) AB határozat, Indokolás [14]}.
- [15] A panasz összességében az indítványozó számára pervesztességet okozó kúriai döntés tartalmi kritikáját foglalja magában, és a bíróságok tényállás-megállapítási tevékenységét, az alkalmazandó jogszabályok kiválasztását, illetve e jogszabályok mikénti értelmezését, mindezekben belül is elsősorban a bizonyítékok értékelését és a bizonyítási teher elosztását sérelmezi. A panasz tartalma szerint a tényállás felülvizsgálatára és a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás megváltoztatására összességében egy más tartalmú, az alperes pernyertességét eredményező ítélet meghozatalára irányul; érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. Ennek okán az indítvány sem az Abtv. 26. § (1) bekezdése, sem az Abtv. 27. §-a szerinti petitumok vonatkozásában nem veti fel annak a lehetőségét, hogy akár a támadott kúriai döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, akár hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó, így a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek.
- [16] A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}
- [17] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.953/2019/6. számú ítélete, valamint a Vmt. 143. § (1) és (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 1.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírói ügyszám: IV/2099/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3255/2021. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Törvényszék 102.K.700.030/2020/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó személyesen eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az egyedi ügy felperese – elővásárlási nyilatkozatot terjesztett elő a perbeli adásvételi szerződés vonatkozásában, amelynek tárgya a perbeli szőlő, gazdasági épület, gyümölcsös művelési ágú ingatlan tulajdonjogának átruházása volt. A helyi földbizottságként eljáró Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara Megyei Elnöksége (a továbbiakban: Agrárkamara) nem támogatta a föld tulajdonjogának átruházásáról szóló szerződés jóváhagyását az indítványozóval. Az elutasítás indokaként a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Fft.) 24. § (2) bekezdés c) pont cc) alpontját jelölte meg. Álláspontja szerint a föld tulajdonjogának megszerzése indokolható gazdasági szükséglet nélkül, felhalmozási célból történne. Az adásvétel létrejötte nem járulna hozzá a Fft. azon céljának érvényesüléséhez, hogy a mezőgazdaságban a közepes méretű agrárüzemek elterjedjenek, valamint a kisgazdaságok stabil működése és további fejlődésük biztosított legyen. Az Agrárkamara arra is utalt, hogy az indítványozó nem rendelkezik a föld megműveléséhez szükséges eszközökkel, gépparkkal, továbbá a korábban vásárolt földjét sem műveli.
- [3] Az Agrárkamara állásfoglalásával szemben az indítványozó kifogást terjesztett elő, amelyben vitatta az állásfoglalásban állított felhalmozási célt, valamint előadta, hogy az általa megvásárolt területek elhanyagoltak voltak, azokat ő maga tisztította meg az elvadult bokroktól, cserjéktől.
- [4] Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének Városi Pénzügyi és Ügyrendi Bizottsága – az egyedi ügy II. rendű alperese – a kifogást elutasította. Ezt követően a Heves Megyei Kormányhivatal – az egyedi ügy I. rendű alperese – jóváhagyta az adásvételi szerződést a szerződés szerinti vevővel.
- [5] Az indítványozó a Miskolci Törvényszékhez benyújtott keresetlevelében az agrárkamarai állásfoglalás megváltoztatását kérte, valamint azt, hogy az adásvételi szerződést vele mint elővásárlóval hagyják jóvá és állapítsák meg, hogy az Agrárkamara vele szemben jogsértést követett el.
- [6] A törvényszék a keresetet elutasította. Jogerős ítéletében azt jelölte meg vizsgálendő kérdésnek, hogy az indítványozó nem támogatásának okaként megjelölt indokok jogszerűek, valósak, tényekkel alátámaszthatók-e. Ennek nyomán arra a következtetésre jutott, hogy nem indokolja valós gazdasági szükséglet a termőföld megszerzését, az indítványozó pedig nem rendelkezik a műveléshez szükséges eszközökkel.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszukat, melyben az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének, XIII. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére történő hivatkozással kérte a Miskolci Törvényszék jogerős ítéletének megsemmisítését.
- [8] Az indítványozó arra alapította panaszát, hogy a kereset elutasításával a törvényszék megakadályozta őt vállalkozási törekvéseinek megvalósításában, amivel megsértette a vállalkozás szabadságához való jogát. Tulajdon szerzésének megghiúsulása a tulajdonhoz való jogával ellentétes. A törvényszék megsértette a törvény előtti egyenlőséghez való jogát, mert nem az alperesekkel azonos módon kezelte az érveit, vele mint egyszemélyi felperessel szemben két alperes, valamint a perbe alperesi érdekeltként bevont Agrárkamara állt szemben, ráadásul anyagi okokból jogi képviselő nélkül kényszerült eljárni. A panaszban előadottak szerint az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát azzal sértette meg a Miskolci Törvényszék, hogy az alperesek per-

nyertességének előmozdítása érdekében jártak el, hiányosan adtak tájékoztatást, valamint feleslegesen idézték a tárgyalásra. Az ügy mesterséges elhúzását eredményezte az, hogy a Fővárosi Törvényszék végzését be kellett várni az Agrárkamara Heves megyei szervezetének a perből való elengedése, valamint az Agrárkamara bevonása érdekében.

- [9] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [10] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [11] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben is megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [12] A jelen ügyben benyújtott alkotmányjogi panaszban az indítványozó érdemi alkotmányjogi érvelés nélkül kifogásolta a perben született eredményt, és előadását kizárólagosan arra alapította, hogy az alperesek, valamint a törvényszék tévesen állapították meg az ügy tényállását, valamint tévesen vonták le azt a következtetést, hogy az Fft. szerinti cél nem valósul meg. Az indítványozóra nézve kedvezőtlen eredmény kifogásolásán kívül azonban a panasz nem tartalmaz olyan alkotmányjogi érvet, ami az Alaptörvény felhívott rendelkezéseiben foglalt alapvető jogok sérülését igazolná. A vállalkozás szabadságával nem áll alkotmányjogilag releváns összefüggésben az, hogy az eljáró hatóságok, valamint a törvényszék megítélése szerint a konkrét esetben nem teljesült az adásvételi szerződés jóváhagyásának valamely törvényi feltétele. Hasonlóképpen nem indokolja a panasz érdemi vizsgálatát a tulajdonhoz való jogra történő hivatkozás, mert a döntés kedvezőtlenességének a pusztán állításán túl nem vet fel az Abtv. 29. §-a szerinti alaptörvény-ellenességet.
- [13] A törvény előtti egyenlőséggel összefüggésben a panasz csak általánosságban állítja, hogy a törvényszék az alperesek érdekében járt el. Továbbá sem annak ténye, hogy az egyedi ügyben történetesen két alperes vett részt, illetve alperesi érdekelt bevonására került sor, sem annak ténye, hogy az indítványozó jogi képviselő nélkül kényszerült eljárni az ügyben, önmagában nem eredményezi a törvény előtti egyenlőség követelményének sérelmét, ezek ugyanis az ügy, illetve a felek helyzetének egyedi sajátosságai, amelyek alkotmányjogi relevanciáját a panaszban előadottak nem igazolták.
- [14] Végül a panasz a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében sem felelt meg az Abtv. 29. §-ának, mert a törvényszék eljárásának tisztességtelenségét csak általánosságban állítja, illetve vitatja az alperesi hatóságok és a törvényszék jogi következtetéseit, ami azonban a fentebb kifejtetteknek megfelelően önmagában nem teszi indokolttá a panasz befogadását, mert sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet nem vet fel.
- [15] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 1.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2107/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3256/2021. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.069/2019/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Csiky Ottó ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügy felperese volt. 2013. április 30-án az indítványozó édesapja (a továbbiakban: örökgyógyó) „Megállapodás házastársi közös vagyon elismeréséről” (a továbbiakban: megállapodás) elnevezéssel okiratot írt alá a házastársával (a továbbiakban: alperes). Ebben rögzítették, hogy az örökgyógyó kizárólagos tulajdonként, kivett lakóház, udvarként nyilvántartott ingatlant az élettársi közösség fennállása alatt, teljes egészében az élettársi közös vagyonukból vásárolták meg, ezért az a házastársi közös vagyonukat képezi. Az örökgyógyó elismerte egyúttal, hogy az ingatlan 1/2 tulajdoni hányada házassági vagyonközösség címén az alperes tulajdonát képezi.
- [3] 2013. szeptember 19-én az örökgyógyó és az alperes öröklési szerződést kötöttek. Ebben rögzítették, hogy egymás között egyenlő arányban tulajdonukat képezi egy budapesti lakásingatlan, a megállapodás tárgyát képező ingatlan, valamint egy balatonlellei nyaraló. Kijelentették azt is, hogy az alperes kizárólagos tulajdonát képezik a budapesti lakásingatlanban található ingó vagyontárgyak, egy tapolcai, fásított területként nyilvántartott ingatlan, valamint az öröklési szerződésben megjelölt bankszámlaegyenleg. Az örökgyógyó halála esetére minden meglévő és a jövőben tulajdonába kerülő vagyona örökösévé az alperest tette az öröklési szerződésben részletezett gondoskodási tevékenység ellátása fejében. Az örökgyógyó kijelentette azt is, hogy a kizárólagos tulajdonát képező leányfalui, kivett hétvégi ház, udvarként nyilvántartott ingatlan tekintetében nem kívánja az alperest örökösévé tenni.
- [4] Az örökgyógyó 2014. szeptember 18-án elhunyt. A hagyatéka ügyében eljáró közjegyző a hagyatékot szerződéses öröklés jogcímén ideiglenes hatállyal az alperesnek adta át. A leányfalui ingatlant törvényes öröklés jogcímén egymás között egyenlő arányban az alperesnek, valamint az indítványozónak adta át.
- [5] Az indítványozó keresetében annak megállapítását kérte, hogy az öröklési szerződés érvénytelen. A Pesti Központi Kerületi Bíróság a keresetet elutasította. Ítéletét arra alapította, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) nem tiltja, hogy házastársak is öröklési szerződést kössenek, a szerződés érvényességéhez azonban szükséges, hogy a tartást vállaló házastárs saját jövedelméből, különvagyonából teljesítse vállalt kötelezettségeit. Ilyen esetben a gondoskodásnak meg kell haladnia az ügyben még irányadó, a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 24. §-ában rögzített támogatási kötelezettséget. A bíróság mindezt a kihallgatott tanúk vallomásai alapján megállapíthatónak találta. A bíróság bizonyítottan találta azt is, hogy az öröklési szerződés szerinti tartási kötelezettség különvagyoni fedezete biztosított volt az alperes kizárólagos tulajdonát képező ingatlan – pontosabban az értékesítéséből befolyt összeg – formájában.
- [6] Az elsőfokú bíróság nem találta megalapozottnak a keresetet a jóerkölcsbe ütközés alapján sem. A jóerkölcsbe ütközést ugyanis nem szükségszerűen bizonyítja önmagában az, hogy a gondoskodást vállaló fél tud az örökgyógyó betegségéről, és a betegség ismerete önmagában nem jelenti a közelgő halálról való tudomást.
- [7] Az öröklési szerződés színlelt jellege sem bizonyítható az elsőfokú bíróság szerint, mert a felek valódi szándéka – a gondoskodás és az annak fejében történő örökösnevezés – egybeesett a szerződésben feltüntetett szándékkal. A rendelkezésre álló bizonyítékokból nem tűnt ki adat arra nézve, hogy az öröklési szerződés milyen más szerződés leplezésére irányult.

- [8] Az indítványozó fellebbezése folytán hozott részítéletében a Fővárosi Törvényszék megállapította az öröklési szerződés érvénytelenségét. A törvényszék álláspontja szerint a Pesti Központi Kerületi Bíróság nem vizsgálta, hogy az alperes által nyújtott szolgáltatások valóban a különvagyon terhére valósultak-e meg. Az alperes nem támasztotta alá bizonyítékokkal azt, hogy a kizárólagos tulajdonában álló budapesti ingatlan eladásából befolyt összegből teljesítette a szerződésben vállalt kötelezettségét. Az viszont kétséget kizáróan bizonyítást nyert, hogy az örökhagyó célja az öröklési szerződés megkötésével az volt, hogy az indítványozó ne érvényesíthesse a kötelesrész iránti igényét, és ezáltal megkerülhesse a régi Ptk. kötelesrészre vonatkozó előírásait.
- [9] A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelme folytán a jogerős részítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályon kívül helyezte, és abban a körben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Kúria az elsőfokú bírósággal egyezően állította, hogy a tartási kötelezettségnek az alperes a Csjt. 24. §-át meghaladóan tett eleget. Álláspontja szerint az öröklési szerződés megkötése szükségképpen együtt jár azzal, hogy a szerződéssel leköötött vagyon kikerül a kötelesrész alapján képező vagyon köréből, ezért nem állítható egyértelműen, hogy az a jogszabályok megkerülésére irányult volna. A bírói gyakorlat értelmében a kötelesrészre jogosult igényének megghiúsítása érdekében kötött öröklési szerződés érvénytelensége színleltség címén állapítható meg, a konkrét esetben azonban a peradatokból kitűnően a felek szándéka ténylegesen öröklési szerződés megkötésére irányult. Az öröklési szerződés nem ütközik a jóerkölcsbe pusztán amiatt, mert azt a felek az örökhagyó gyógyíthatatlan betegségének tudatában kötik és ily módon biztosított az örökhagyó gondozása. Ez akkor állapítható meg, ha a szerződéses örökös bizonyossággal számíthat az örökhagyó kifejezetten rövid időszakon belül bekövetkező halálára, ezért nem kell azzal számolnia, hogy tartási kötelezettségének bizonytalan ideig kell eleget tennie, és ténylegesen értékelhető ellenszolgáltatás nélkül kíván hozzájutni az öröklési szerződésben kikötött ellenszolgáltatáshoz. A perbeli szerződés tekintetében az alperes nem számíthatott bizonyosan az örökhagyó rövid időn belül bekövetkező halálára.
- [10] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszukat, melyben az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria ítéletének megsemmisítését.
- [11] Az indítványozó arra alapította panaszát, hogy a felülvizsgálati ítélet meghozatala során a Kúria diszkriminatívan járt el vele szemben a felülvizsgálati kérelem elbírálása tekintetében kialakult bírói gyakorlat figyelmen kívül hagyása miatt, és emiatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga is csorbult. Álláspontja szerint mivel a Kúria újraértékelte a megállapított tényállásból levonható következtetéseket és felülbírálta a Fővárosi Törvényszék álláspontját, ezért az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelemben a perben irányadó, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. évi törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 206. § (1) bekezdésére kellett volna hivatkozni, ez azonban nem történt meg. Az alperes nem hivatkozott a régi Pp.-nek az ítéleti indokolás tartalmi követelményeire vonatkozó 221. § (1) bekezdésére sem, e mulasztás figyelmen kívül hagyásával a Kúria szintén jogellenesen hozott az alperesnek kedvező ítéletet. A Kúriának a régi Pp. 272. § (2) bekezdését értelmező gyakorlata következetes abban, hogy a felülvizsgálati kérelemben a megsértett jogszabályt és a jogszabálysértés indokát egyaránt meg kell jelölni, és ezek bármelyikének hiányában a felülvizsgálati kérelem adott eleme nem elbíráható. A régi Pp. 206. § (1) bekezdése tekintetében ez nem történt meg, a Kúria tehát önkényesen eltekintett a saját gyakorlatától. Ennek alátámasztására az indítványozó részletesen és nagy terjedelemben ismertette a Kúria vonatkozó, a régi Pp. 272. § (2) bekezdésének alkalmazására vonatkozó gyakorlatát, valamint hivatkozott a 3307/2017. (XI. 24.) AB határozatra, amelyben az Alkotmánybíróság nem tartotta az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összeegyeztethetetlennek e törvényhely szűkítő értelmezését. A Kúria a régi Pp. 275. § (2) bekezdését is megsértette azzal, hogy a felülvizsgálati ellenkérelem lényegét nem ismertette a felülvizsgálati ítéletben.
- [12] Az indítványozó végül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog körében azt is előadta, hogy noha tárgyalás tartását kérte, a Kúria e kérésnek több mint öt hónapig nem tett eleget, csupán a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) hatályba lépését követően tájékoztatta őt arról, hogy a Korm. r. 29. § (1) bekezdése alapján az ügyet tárgyaláson kívül bírálja el. A Korm. r. hatályba lépése előtt a Kúriának lett volna lehetősége észszerű időn belül tárgyalni az indítványozó ügyét, mulasztásával azonban megfosztotta őt attól, hogy a tárgyaláson ki tudja fejteni a felülvizsgálati ellenkérelmének tartalmát.

- [13] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [14] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [15] A panaszban foglalt állítás szerint a felülvizsgálati kérelem sem a régi Pp. 206. § (1) bekezdését, sem a 221. § (1) bekezdését nem jelölte meg, az alperes pedig ennek hiányában nem hivatkozhatott volna anyagi jogi jogszabálysértésre, felülvizsgálati kérelme pedig nem vezethetett volna eredményre. A Kúria ezért a régi Pp. 272. § (2) bekezdését alaptörvény-ellenesen – diszkriminatívan és tisztességtelenül – terjesztette ki az indítványozó ügyében, az ő kárára, és jogszabályi alap hiányában bírálta felül a bizonyítékok mérlegelését. Az Alkotmánybíróság ezzel szemben arra mutat rá, hogy a per központi kérdése az volt, milyen jogi jelentőséget kell tulajdonítani annak, hogy az örökhagyó az alperessel öröklési szerződést kötött, és ennek során kifejezésre juttatta azt, hogy el kívánja zárni az indítványozót a kötelesrész iránti igény érvényesítésétől. A Kúria álláspontja e kérdésben – a Pesti Központi Kerületi Bírósággal egyetértésben – az volt, hogy elsősorban magának az öröklési szerződésnek a rendelkezéseiből kell kiindulni, továbbá hogy a kötelesrészre jogosult igényének megghiúsítása érdekében kötött öröklési szerződés érvénytelensége csupán a színleltség jogcímén állapítható meg, a konkrét ügyben pedig ez nem állt fenn. További kérdés volt az ügyben, hogy meghaladják-e a Csjt. 24. §-a szerinti támogatási kötelezettség mértékét az alperes által az öröklési szerződésben vállaltak, amire a Kúria a vállalt kötelezettségek költségeire tekintettel igenlően válaszolt. A per kimenetele tehát az öröklési szerződésnek a régi Ptk. 655. § (1) bekezdése szerinti tartalmán, valamint a Csjt. 24. §-a szerinti házastársi támogatási kötelezettség tartalmán fordult meg, az e törvényhelyekre való hivatkozást és annak megindokolását pedig az alperes felülvizsgálati kérelme tartalmazta. A felülvizsgálati ítélet értelmében az alperes által megjelölt jogszabálysértés e rendelkezések megsértésével valósult meg, az ítélet indokolása pedig kiemelte azokat a szempontokat, amelyek alapján a Kúria eljutott a rendelkező részi következtetésre.
- [16] Az Alkotmánybíróság korábban már megállapította, hogy nem ütközik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe az, ha a Kúria a felülvizsgálati ellenkérelmet – mindaddig, amíg az csatlakozó felülvizsgálati kérelemnek nem minősül – nem ismerteti részletekbe menően, a felülvizsgálati ítéletben ugyanis a felülvizsgálati kérelemben foglaltakról kell határozni {3150/2019. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [39]–[40]; újabban: 3325/2020. (VIII. 5.) AB határozat, Indokolás [26]}. Erre tekintettel az Abtv. 29. §-a e panaszra vonatkozásában nem alkalmazható.
- [17] Az indítványozó előadta végül, hogy a Kúria késlekedve bírálta el a felülvizsgálati kérelmet, és késedelme következtében – a SARS-CoV-2 okozta járvány bekövetkezése, valamint az ezzel összefüggésben meghozott Korm. r. előírásai folytán – az indítványozó elesett annak lehetőségétől, hogy az általa a felülvizsgálati ellenkérelemben kért tárgyaláson szóban is előadhassa jogi érveit. Mindez álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti észszerű határidőn belüli döntéshez való jogát sértette. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben arra az álláspontra helyezkedett, hogy „nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § [(1) bekezdése] szerinti alkotmányjogi panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján, ha a bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alkotmánybíróság által hozható megsemmisítő döntés azonban – szükségszerű utóidejűsége következtében – már nem lehet kihatással a múltban meghozott bírósági döntés időszerűségére. Az Alkotmánybíróság utólag a bírói döntés esetleges alaptörvény-ellenességének megállapításával, illetve megsemmisítésével már nem tudja orvosolni az eljárás résztvevőinek az eljárás elhúzódásából eredő sérelmét. Amennyiben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben támadott részítéletet megsemmisítené, a bírósági eljárás újra kezdetét venné, így a per csak tovább húzódná.” {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [20]}
- [18] Az Alkotmánybíróság mindemellett azt is rögzítette, hogy a felülvizsgálati tárgyalásnak a Korm. r. hatályba lépésével összefüggésben történő elmaradása nem veti fel az alaptörvény-ellenesség kételyét, mert a Korm. r. 29. § (2) bekezdése csak a felek közös kérelme esetére tette kötelezővé a tárgyalás tartását, az indítványozó egyoldalú kérelme esetére nem {3163/2021. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [36]}. A jelen ügyben csak az indítványozó kérte a tárgyalás tartását, amit a Korm. r. az imént írtaknak megfelelően kizárt.

- [19] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 1.

*Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1882/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3257/2021. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.X.10021/2020/8. számú részítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszát a Kúria Mfv.X.10021/2020/8. számú részítéletével szemben terjesztette elő, és kérte a kúriai ítélet, valamint az annak alapjául szolgáló Gyulai Törvényszék 9.Mf.25.360/2019/17. számú részítélete, illetve Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.M.305/2017/75. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó ezen túlmenően alkotmányjogi panaszát „az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján, a 26. § (1) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel” kiterjesztette a 2012. július 1-jétől hatályos 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 20. § (2)–(4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és *ex tunc* hatályú megsemmisítésére.
- [2] Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy mint főiskolai tanár közalkalmazotti jogviszonyának jogellenes megszüntetése, valamint túlmunkadíj, továbbá a közalkalmazotti jogviszonyával kapcsolatban keletkezett okiratok érvénytelenségének megállapítása iránt keresetet terjesztett elő munkáltatójával, az alperesi egyetemmel szemben. Az első fokon eljáró Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.M.305/2017/75. számú részítéletében a közalkalmazotti jogviszony megszüntetése, valamint a kollégiumi éjszakai felügyeletért járó juttatás tárgyában előterjesztett keresetet elutasította. Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró Gyulai Törvényszék 9.Mf.25.360/2019/17. számú részítéletével az elsőfokú bíróság részítéletét részben megváltoztatta (a korábbi közalkalmazotti jogviszony 2011. december 20-i megállapodással történő megszüntetésének jogkövetkezményei tárgyában az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és e körben a pert megszüntette). Ezt meghaladóan (a 2012. január 2-i megbízási szerződés és a 2012. április 1-i kinevezés semmisségének megállapítása, valamint a kollégiumi éjszakai felügyeletért járó juttatás tárgyában) az elsőfokú bíróság keresetet elutasító rendelkezését helybenhagyta. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria Mfv.X.10021/2020/8. számú részítéletével a másodfokú részítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályában fenntartotta.
- [3] Az indítványozó állítása szerint a támadott bírói döntések az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogát sértik. Általános jelleggel kifogásolta, hogy az ügyében hozott bírói döntések a bíróságok hibás jogértelmezésen, téves tényálláson alapultak. Az ítéletek szerinte egymásnak ellentmondanak, hibás, okszerűtlen és jogszerűtlen következtetéseket tartalmaznak. Állította, hogy a támadott ítéletek „[e]ljárási szintenként megfenyegetett bíróságvezető-perbíró szándékolt hibás jogértelmezésére, tudatosan, jogbeli,-ténybeli tévedésre épített eljárások” eredményeként születtek meg. Kifogásolta, hogy bizonyítási indítványainak a bíróságok nem adtak helyt, tanúk meghallgatásáról a bíróság nem értesítette, a meghallgatott tanúkhöz nem tudott kérdést intézni, a tanúk vallomása nem egyezett meg, az ellentmondó tanúvallomásoknak a bíróság nem tulajdonított jelentőséget. Minderre figyelemmel az indítványozó a tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerét kielégítő hatékony bírói jogvédelem érvényesülését hiányolta általánosságban a bírói döntések kapcsán.
- [4] Az indítványozó állította továbbá, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését sértő módon „visszamenőleges hatályú jogalkalmazással megfosztották [...] az alapvető jogorvoslathoz való jogának gyakorlásától”, amikor a fellebbezése, felülvizsgálati kérelme elbírálására „a későbbi időbeli hatály miatt törvényesen nem is alkalmazható [...] Mt.-re alapított jogszabály-joggyakorlati-visszaható hatállyal került sor”. Az indítványozó ennek kapcsán kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok nem állapították meg a régi Mt. 74. § (1)–(2) bekezdésére is figyelemmel a főiskolai tanári közalkalmazotti jogviszonya megszüntetésének jogellenességét, s a munkáltatói jog

gyakorlására nem jogosulttól származó ezen intézkedést nem nyilvánították semmisnek. Ezzel összefüggésben az indítványozó az alkotmányjogi panaszát „az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján, a 26. § (1) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel” kiterjesztette az Mt. 20. § (2)–(4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésre, amit szerinte a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) 74. § (2) bekezdése helyett alkalmaztak a bíróságok. Az indítványozó szerint „a kizárólagos munkáltatói jogkör (7) évvel későbbi, illetve időkorlát nélküli jóváhagyás és a jogosulatlanul eljárónak a kötelező törvényei előírásokba ütköző intézkedés (7) évvel későbbi, jogosulti nyilatkozatot mellőző jóváhagyhatóság” sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés jogállamiság elvéből levezetett visszaható hatály tilalmát.

- [5] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [6] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett kúriai döntéssel zárult perben felperes volt, számára a Kúria részítélete hátrányos döntésként értékelhető, s a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A természetes személy ekként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [7] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben benyújtott panaszában (a Kúria részítéletét 2020. szeptember 4-én elektronikus úton kézbesítették az indítványozó jogi képviselőjének, az indítványozó az alkotmányjogi panaszát 2020. szeptember 24-én terjesztette elő) rendes jogorvoslat nem támadható kúriai részítéletet támadta.
- [8] 2.1. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontjával összefüggésben következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata a tekintetben, hogy alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított alapjog sérelmének valószínűsítésére alapítható. Az indítványban megjelölt B) cikk (1) bekezdésére az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak a kellő felkészülési idő hiányával, illetve a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával összefüggésben alapítható alkotmányjogi panasz [pl. 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91]; 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [22]]. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában a visszaható hatály tilalmának sérelmét állította a támadott bírói döntések kapcsán.
- [9] 2.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [10] Az indítványozó a támadott bírói döntésekkel kapcsolatban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állította, mert szerinte a támadott bírói döntések nem megfelelő jogértelmezésen, téves tényálláson alapulnak, egymásnak ellentmondanak, hibás, okszerűtlen és jogszerűtlen következtetéseket tartalmaznak, és kifogásolta a bíróság bizonyítási eljárását. Minderre figyelemmel az indítványozó a bírói döntések kapcsán általánosságban a tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerét kielégítő hatékony bírói jogvédelem érvényesülését hiányolta.
- [11] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntések alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírói döntés ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírói döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott [3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]]. Az Alkotmánybíróság rámutatott már arra, hogy „[a] bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe”. „Önmagukban [...] a rendes

bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [...]” {Ld. először: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]} Az Alaptörvénynek az indítványozó által felhívott XXVIII. cikk (1) bekezdése a jelen ügyben sem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróság megítélése szerint a konkrét ügyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére történő hivatkozás nem vet fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, amely az indítvány befogadását és érdemi vizsgálatát indokolná.

- [12] Az indítványozó állította továbbá, hogy a támadott bírói döntések sértették a jogorvoslathoz való jogát, ezért azokat az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe ütközőnek tartotta. Az Alkotmánybíróság jogorvoslathoz való jog vonatkozásában állandó gyakorlattal rendelkezik, legutóbb a 3304/2020. (VII. 24.) AB határozatában rögzítette összefoglaló jelleggel: „Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az érdemi, ügydöntő döntések tekintetében követelmény a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségének biztosítása {35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}. [...] További követelményként határozta meg az Alkotmánybíróság a jogorvoslat ténylegességét, vagyis azt, hogy a jogorvoslati fórum képes legyen a jogsérelem orvoslására, amelynek értelmében egyrészt követelmény, hogy a jogorvoslati fórumrendszer igénybevételét ne gátolják jogszabályi előírások, másrészt, hogy milyen a jogorvoslat terjedelme, azaz teljeskörűsége, illetve korlátozottsága {2/2013. (I. 23.) AB határozat, Indokolás [35], [37]; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [82]}.” (Indokolás [38]–[39]) A jelen ügy kapcsán nem merült fel, hogy az érdemi, ügydöntő döntések tekintetében a magasabb fórumhoz fordulás lehetősége ne lett volna biztosított, illetve a jogorvoslat korlátozott lett volna. Felülvizsgálati kérelem alapján, a vonatkozó eljárási szabályok szerint járt el a Kúria, a felülvizsgálati eljárást lezáró részítéletével indokolt döntést hozott. Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróság megítélése szerint a konkrét ügyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelmére történő hivatkozás sem vet fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, amely az indítvány befogadását és érdemi vizsgálatát indokolná.
- [13] Az indítványozó állította továbbá, hogy az eljáró bíróságok az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, a visszamenőleges hatály tilalmába ütköző módon az Mt. 20. § (2)–(4) bekezdését alkalmazták az ügyében, és nem a régi Mt. 74. § (2) bekezdését, s ezáltal indokolatlan sérelmet okoztak számára. Szerinte az eljáró bíróságoknak a régi Mt. alapján meg kellett volna állapítaniuk jogviszonya megszüntetésének semmisségét. Ennek kapcsán az indítványozó az alkotmányjogi panaszát „az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján, a 26. § (1) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel” kiterjesztette az Mt. 20. § (2)–(4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésre. Az indítványozó állításától eltérően ugyanakkor a támadott bírói döntésekből megállapítható, hogy a bíróságok indokoltan alkalmazták az Mt. és a régi Mt. szabályait az ügyében. Az eljáró bíróságok rögzítették, hogy az indítványozó a 2017. március 17-én érkezett beadványában módosította a keresetét úgy, hogy a 2011. december 20-i megállapodás semmisségére (jogellenességére) alapítottan 8 havi felmentési időre járó juttatás megfizetésére is kérte kötelezni az alperes munkáltatót. Az indítványozó 2017. március 17-én előterjesztett keresete így a semmisség jogkövetkezményeinek megállapítása tárgyában elkésztettek minősült. Erre hivatkozva szüntette meg e vonatkozásban a másodfokú bíróság a pert, s helyezte hatályon kívül e részében az elsőfokú bíróság ítéletét, a Kúria pedig hatályában fenntartotta a másodfokú ítéletet. Kizárólag az indítványozó újabb, 2012. május 1-jei hatállyal kapott közalkalmazotti kinevezése kapcsán, e jogviszonynak az indítványozó és az alperesi munkáltató 2014. augusztus 31-i közös megegyezéssel történő megszüntetését érintően alkalmazták az eljáró bíróságok az Mt. rendelkezéseit, amikor már az Mt. volt hatályban.
- [14] Az indítványozó állításától eltérően tehát az eljáró bíróságok nem fűztek az Mt. 20. § (2)–(4) bekezdéséhez olyan jogértelmezést, mely az indítványozó számára az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, a visszamenőleges hatály tilalmába ütköző sérelmet okozott volna, s maguk az Mt.-nek e rendelkezései sem okozhattak a 2014. augusztus 31-i megállapodás összefüggésében ilyen sérelmet a számára. Ezért az Alkotmánybíróság megítélése szerint a konkrét indítvány alapján az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére történő hivatkozás sem vet fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, amely az indítvány befogadását és érdemi vizsgálatát indokolná.

- [15] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 1.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1622/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3258/2021. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 436. § (16) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszjárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. T. Tóth Balázs ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását, melyben a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 436. § (16) bekezdése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését kérte, mivel annak folytán sérülni vélte az Alaptörvény B) cikkét, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [2] 2. Az indítványozó 2019. január 1-jén alapvető jogokat sértő fogvatartási körülmények miatt kártalanítás iránti kérelmet nyújtott be a bírósághoz a Bv. tv. alapján. Az első fokon eljáró Győri Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja Bv.1069/2019/7. számú végzésében kártalanítási összeget állapított meg a fogvatartott javára. A végzés fellebbezés hiányában 2020. május 4-én jogerős lett. Az indítványozó Alkotmánybíróság hiánypótlási kérelmére kiegészített indítványában előadta, hogy a börtönszűfoltosági kártalanításokkal kapcsolatos visszaélések megszüntetése érdekében szükséges haladéktalan intézkedésekről szóló 2020. évi IV. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) 2020. március 7-i hatállyal úgy módosította a Bv. tv.-t [annak 436. § (14)–(15) bekezdéseit], hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási igény tárgyában, 2020. március 7. napját követően hozott bírósági döntésekben megítélt kártalanítási összeg 2020. június 15-ig nem fizethető ki. Az új rendelkezés értelmében a felfüggesztés időtartama a Bv. tv. 70/B. § (6) bekezdésében foglalt hatvan napos időtartamba nem számít bele. Ezt követően az Országgyűlés 2020. június 15-i hatálybalépéssel elfogadta a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések, és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és a börtönszűfoltosági kártalanításokkal kapcsolatos visszaélések megszüntetése érdekében szükséges haladéktalan intézkedésekről szóló 2020. évi IV. törvény módosításáról szóló 2020. évi LV. törvényt, amely két új, a (16) és a (17) bekezdésekkel egészítette ki a Bv. tv. 436. §-át, mely módosítások alapján egyrészt a terheltek vonatkozásában 2020. december 31. napjáig továbbra sem kerülhetett sor a korábbiakban felfüggesztett, a kártalanítási igény tárgyában a korábbi határozatok alapján megállapított kártalanítás kifizetésére, továbbá az időközben elbírált, új ügyekben megállapított kártalanítási összegek sem teljesíthetők. Emellett az említett módosítás a Bv. tv. 70/B. § (6) bekezdésében foglalt hatvan napos határidőt kilencven napra módosította. Az indítványozó álláspontja szerint a Bv. tv. 436. § (16) bekezdése jogállamisági aggályokat vet fel, szerzett jogot sért, mivel *de facto* megakadályozza, hogy a jogerős bírósági döntések végrehajtásra kerüljenek. Emellett a bírói út igénybevételenek formális biztosítása folytán álláspontja szerint sérül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joga.
- [3] 3. Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy bár a Bv. tv. indítványozó által kifogásolt bekezdését nem helyezték hatályon kívül, azonban e szabályozás első mondata szerint a Mód. tv. hatálybalépését követően az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási igény tárgyában hozott határozatban megítélt kártalanítási összegből a 10/B. § (5) bekezdés a) pontja szerinti kifizetés 2020. december 31-ig nem volt teljesíthető. Miután az kifogásolt rendelkezésben megjelölt határidő már eltelt, a fentiek szerinti, kártalanítási igény tárgyában hozott határozatban megítélt kártalanítás teljesítésére 2021. január 1-jével lehetőség van, mégpedig a Bv. tv. 75/S. § (1) bekezdése szerinti módokon.

- [4] Míg a kifogásolt bekezdés második mondata szerint e bekezdés szerinti felfüggesztés időtartama a 70/B. § (6) bekezdésében foglalt időtartamba nem számít bele.
- [5] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Bv. tv. 10/B. §-át a börtönzsúfoltság miatti kártalanítási eljárással összefüggő visszaélések megszüntetése érdekében szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi CL. törvény 23. § 3. pontja 2021. január 1-jétől hatályon kívül helyezte, míg az indítványozó által kifogásolt rendelkezés második mondatában szereplő 70/B. § (6) bekezdését ugyanezen törvény 23. §-ának 7. pontja helyezte hatályon kívül 2021. január 1-jétől. Azaz a Bv. tv. kifogásolt bekezdésének második mondata már szintén nem alkalmazható.
- [6] Ugyan az alkotmányjogi panaszeljárásokban a támadott jogszabály hatályvesztése önmagában nem jelenti azt, hogy az Alkotmánybíróságnak ne kellene érdemben vizsgálni az indítványt [Abtv. 64. § e) pont], azt azonban előkérdésként vizsgálni kellett, hogy létezik-e, létezhet-e olyan ügy, amelyre a támadott rendelkezést alkalmazni kell. Ha ugyanis az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált, akkor az Alkotmánybíróság az Abtv. 59. §-a, illetve az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszünteti az eljárást. Az Abtv. 26. § (2) bekezdés alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság a jogszabály alkotmányosságáról dönt, melynek lehetséges következménye a jogszabály megsemmisítése folytán annak hatályvesztése. Nem indokolt azonban eljárás lefolytatása, ha a támadott jogszabály már nem hatályos, illetve nem alkalmazható.
- [7] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány elbírálására okot adó körülmény már nem áll fenn, ezért az eljárást – az Abtv. 59. §-a, illetve az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján – megszüntette.

Budapest, 2021. június 1.

Dr. Handó Tünde s. k,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2062/2020.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető
HU ISSN 2062–9273